

SVATÝ DOMINIK

P. EM. SOUKUP O. P.

SVATÝ DOMINIK

1934

VÍTĚZOVÉ, OLOMOUC

NIHIL OBSTAT

Olomucii, die 2. Septembris 1934

**Dr. Methodius Habáň O. P.,
censor ex offo.**

IMPRIMATUR

Pragae, die 4. Septembris 1934.

**P. Thomas M. Dittl O. P.,
Prior Provincialis.
Reg. fol. 211/68.**

Nr. 14039.

IMPRIMATUR

Olomucii, die 5. Septembris 1934.

**Dr. Joannes Martinů,
Vicarius generalis.**

Před sedmi stoletími byl zakladatel řádu domini-
kánského prohlášen svatým. Naší vzpomínkou
jest náčrt jeho života. Chce ukázati ducha i časo-
vost Dominikovy osobnosti. P. Périnelle napsal:
„Dominikán je zároveň kněz, řeholník a apoštol.
Jest knězem, spolupracovníkem Kristovým na spá-
se světa skrze moc nad Kristovým tělem eucha-
ristickým a duchovním. Je zároveň řeholníkem,
jenž je slibem zavázán až do smrti zůstávati ve
škole dokonalosti, zachováváním slibů a pěstováním
mnišských obyčejů. Jest apoštolem, jenž,
poznávaje stále hlouběji, a uchvácen věčnou krásou
a láskou Boží, jat je milosrdenstvím s duchovní
bídou lidí, snaží se ukázati světu krásu Boží a
vésti jej k uchopení Velké Zvěsti o spáse v Ježíši
Kristu. Bohatství tohoto života má všechny tři
složky zároveň. Klášterní život podporuje usku-
tečnění svatosti požadované kněžstvím, apoštolát
čerpá z obojího, z rozmachu klášterního života
i ze síly svátosti svěcení kněžského. Program nesmírný:
studium, rozjímavý život, liturgická modlitba,
mnišské obyčeje, šíření světla víry kázáním.
Všechny přirozené síly jsou napjaty i všechny síly
milosti, obojí mají dosáhnouti největšího mož-
ného rozpětí.“ (La vie splr. 1934.)

To je zároveň výsledek usilovného badání
o osobnosti a myšlence svatého Dominika. Co se
dnes čte jako samozřejmost, uváděná v pochybnost
jen od nedostl poučených, to byla v době
života svatého Dominika geniálně smělá a ve své
velikosti neslýchaná věc. V této cellstvistosti a veli-
kosti je svatý Dominik slavným vítězem minulosti,

učitelem přítomnosti a zcela moderním apoštolem.

Dominikův současník napsal: „Šli za ním jako za andělem Božím.“ Kdo by si nevzpomněl na slovo apoštola Pavla galatským křesťanům: „Přijali jste mne jako anděla Božího!“ Dominik Guzman skutečně našel, co hledal a co svým životním dílem chtěl uskutečnit: život shodný, stejný s životem prvních apoštolů Páně. To je vlastní smysl této knížky: ukázat apoštolskou svéráznost svatého Dominika v jejím skutečném významu. Neboť právě v té jest jeho velikost.

Dominik Guzman nenapsal nic mimo náčrt prvních stanov řádu bratří Kazatelů — a ten se ztratil. A přece nepotřebujeme ani domněnek, ani badavých dohadů, abychom bezvadně viděli jeho mravní podobu. S úžasnou podrobností psali o něm jiní, uchvácení jeho osobností, psali jeho současníci. Z těch svědectví je tu sestaven obraz apoštolských ctností Dominikových. Jsou v nadpisech označeny hesly z kněžských církevních hodin svátku svatého Dominika.

Snad se pozornému čtenáři nebude zdát jen řečnickou nadsázkou výrok Rambaudův: „Jiní svatí přinesli Nevěště Kristově hrdinské ctnosti; jest však jeden z nich, který by převyšoval Dominika?“

NOVÝ BOJOVNÍK PÁNĚ

Zevnější život svatého Dominika má ráz pohyblivosti životních cest apoštolů Páně. Když neměříme přesně na měsíc a den, uvidíme jeho život rozdělený na osmiletá období a každé období jest doplněním uceleného obrazu jeho osobnosti, jaké bylo třeba k vykonávání velké myšlenky.

Ve starokastilském městečku Calaruega narodil se roku 1170 třetí syn Felixe Guzman a jeho manželky Joanny Aza. Guzmanův rod odedávna vynikal představiteli rytířské oddanosti víře a Církvi. Poslední ratolest rodu byla od začátku péčí rodičů a Boží prozřetelností pěstována, aby v ní dosáhla nejsvětějšího vyvrcholení nejen rytířská oddanost víře a Církvi, nýbrž i vítězná rytířskost.

První osmiletí svého života prožíval Dominik v požehnaném kroužku pětičlenné rodiny, z něhož třem se dostalo místa na Božím oltáři. S opravdovostí prvních křesťanů žili všichni svým povinností. Nejmladší Dominik ukazoval záhy, že vynikne nade všechny silou ducha i srdce. Postarali se tedy rodiče o prostředí, ve kterém by duše Dominikova mohla rozvinouti projevované vlastnosti.

První kroky druhého osmiletí vedou Dominika do nedalekého města Izan. Má se učit u svého strýce, arcikněze Gumieľa. Věděli, proč Dominika svěřují právě tomuto strýci, který nejen rozuměl vědám pozemským, nýbrž také ctnosti. Tu se Dominik učil chápat krásy a radosti rozumové práce a zároveň vnímat zásady ctnosti, rozumět krásám víry a svatyně. Skoro osm let sytil ve svatyni Izanské svého ducha a položil pevné základy význačným rysům budoucího života: smysl pro jednodu-

chou a čistou krásu svatyně, lásku k liturgické modlitbě, hlad po blízkosti svatostánku. Pak se vrátil k rodičům šestnáctiletý Jinoch, zářící andělskou nevinností, pronikavou ukázněností ducha a vroucností srdce, oddaného zcela Bohu.

To dávalo směr třetímu osmiletí jeho života. Dominik odchází do Palencie, kde při katedrálním chrámu byla vysoká škola, požívající po celém Španělsku velmi dobré pověsti. Šest let studoval nauky asi našich středních škol, potom bohovědu. Protože byl od malička zvyklý každé poznání dobra uplatnit na sobě, vchází nyní do jeho života ona klidná, filosofská rozvážnost, zásadovost. Od malička nebylo v něm nic polovičatého. Nyní, když studoval, studoval celým životem. Jako v otcovském domě šel bez výhrady za krásnými příklady svých rodičů; jako v Izan otevřel celou svou bytost nebeskému životu, tak v Palencii neznal nic nežli vědy a Pána věd. Dominikův zevnější život tu po prvé nabývá rázu soustavné přísnosti, když k vůli vládě ducha se odříká vína a místo pohodlného lůžka odpočívá na holých dřevěch. Již také začíná celé noci věnovat modlitbě a studiu. Byl jlný než ostatní studenti a přece nikoho neodpuzoval. Výtečný prospěch ve studích, spojený s nevídaným způsobem života, byl proniknut něčím tak zvláštním, co nikdo nedovedl dobře označiti, ale v čem každý cítil, jak milý je tento student; všichni se táhli k Dominiku Guzmánovi. Čím více se mu otvíral při studiu svatých Písem a bohovědných knih pohled do hlubokosti bohatství moudrosti Boží, tím se více prohlubuje bohatství jeho duše, tím více se prozrazuje její budoucí velikost.

Martin Bazan, biskup rodné diecése Dominikovy, měl podrobné zprávy o něm a domníval se, že Boží prozřetelnost chystá tuto duši pro jeho životní dílo reformy duchovenstva. Ve svém sídelním městě Osma chtěl zakořeniti dílo, které se ukazovalo na rozličných stranách Církve, dílo posvěce-

ní duchovenstva a skrze ně všeho lidu. Sbor svých kanovníků proměnil ve sbor kanovníků řeholních, ukládaje všem společný život s klášterními předpisy. Od Dominika si sliboval všechno, nejen příkladný život, který zaručovala jeho hluboká zbožnost, jeho přísná umrtvenost, ale také viděl v něm neodolatelného pomocníka ve svém díle, jenž svým důkladným vzděláním bude přesvědčovati nerozhodné a svou milou přitažlivostí bude vábiti slabé.

Na začátku čtvrtého osmiletí života vidíme Dominika v bílém taláru a bělostné rochetě řeholních kanovníků biskupského chrámu v Osmě. Svätý Dominik nikdy nebyl jen knězem. Od počátku bylo jeho kněžství spojeno s řeholnictvím. Přichází další podstatný rys do jeho života, kněžský život v klášterních obyčejích, převzatých po starých mniších. Opět celou silou své andělské duše dává Dominik novému rysu ideální krásu a dokonalost. Dochvilnost, uchvacující vážnost a vroucnost ve všech liturgických úkonech v katedrále i ve společném domě, přesnost v zachovávaní stanov řeholních kanovníků, nedovolující si ani nejmenší úchytky, následování kajících skutků skutečných mnichů z dřívějších dob, dychtivé hledání odloučenosti od hluku zevnějších záležitostí jsou nové paprsky záře Dominikovy duše.

Když Pán Ježíš volal apoštola Filipa, řekl: „Hle, pravý spolubojovník Boží, na němž není přetvářky.“ To byl Dominik v této chvíli. Apoštol jest připraven a Pán hojně žně jej volá na pole. Nástupcem biskupa Martina Bazan se stal roku 1201 Diego Azevedo. Diego přivedl Dominika do sboru řeholních kanovníků, Diego byl rozhodujícím mužem v dalších osudech Dominikových. Ujal se řízení své diecése a hned začíná posílati Dominika do okolí biskupského sídla hlásati slovo Boží. Tak ke konci tohoto osmiletí začíná vlastní životní úkol Dominikův. Biskup Diego určuje Dominika za svého průvodce na úředním státním poslání do po-

baltských zemí. Cestou jižní Francií s hrůzou poznali spousty, které v duších obyvatelstva nadě-
lalo kacířství, zvané Albigenských. Dokonavše
úřední poslán, jali se pracovati proti kacířství a
chrániti duše dosud věrné víře Kristově.

Vědecká vyškolenost Dominikova učinila z ka-
cířství nejen předmět potírání, nýbrž i předmět
podrobného studia a po několikaletém studiu zře-
itelně viděl stav věcí. Viděl kacířství, které bylo
jako ztělesněné ďábelství; potíralo všechny zá-
kladní články křesťanské víry, podrývalo základy
lidské společnosti tvrzením, že svět není dílem
Božím, že nikdo nemá práva trestati provinilce, že
rodinné svazky musejí býti uvolněny, že není ži-
vota posmrtného, ani odpovědnosti ze skutků.
Více roků pracoval zbraněmi svého ducha a viděl,
jak brzo byly setřeny stopy jeho usilovné práce.
Neboť organisace kacířství byla tak promyšlená,
že musila na lid působiti téměř neodolatelně.

Albigenští považovali za svůj životní úkol svo-
bodné hlásání svých nauk kazatelským způso-
bem. Svůj život vydávali za následování života
apoštolů a tím i za život, opravňující je ke svo-
bodnému kázání, nevázanému žádnou autoritou.
Se zálibou, promyšleně a s velikým úspěchem ší-
řili svou nauku též skrze ženy, které jako jejich
pomocnice pracovaly ve školách a rodinách. Muž-
ští hlasatelé kacířství nosili vlněné roucho bílé
nebo šedé, hrubé jakosti, a černý plášť. Žili v na-
prosté osobní chudobě, vyžebraávajíce si všechny
životní potřeby. Navenek jevili přísnou bezúhon-
nost života, svému představenému byli povinni
naprostou poslušností; každý kazatel musil znáti
z paměti celou bibli. Úspěchy kacířství byly den
ze dne hroznější.

Dominik hledal prostředky ve své Církvi — a
uviděl věc, která musila upoutati celou pozornost
jeho velkého ducha, neboť nejen odpovídala po-
žadavkům boje proti kacířství, nýbrž byla blízká
i jeho dosavadnímu způsobu života. V jedenáctém

století papež Řehoř VII. ve svých reformních zásadách také označoval jako ideál kněžské ctnosti spojení práce na spáse duší s mnišským způsobem pěstovanou zbožností. Tento ideál se snažily uskutečnit řady augustiniánů a premonstrátů nějakým způsobem. Současně dala tato myšlenka začátek mocnému náboženskému hnutí ženskému, vyrostly nesčetné ženské kláštery a nesmírně povznesla úspěšnou práci pro duše. Když Dominik v dlouhých hovorech s biskupem Diegem a ve vlastních zahlobáních probíral tento obraz, viděl jasně, že tímto směrem musí jít jeho cesta. Ze proti heslům kacířstva postaví své heslo, dosud neslýchané v takové výraznosti: Návrat k Církvi apoštolů, návrat hlasatelů této Církve ke skutečnému životu apoštolů Páně, kteří opustili všechno a šli za Pánem Ježíšem. Tím dostala myšlenka papeže Řehoře VII. své nejdokonalejší uskutečnění, na jaké ani on sám nepomyslí. Zatím však umřel věrný Diego a Dominik zůstal sám. Ale nebál se ani největší hrůznosti kacířství, ani nejdívočejších bojů. Jako pravý apoštol nastoupil svou cestu sám, když ji přesně uviděl. Sám se postavil proti statisícům skvěle organizovaných a dosud vítězných nepřátel.

Páté osmiletí jeho života jest zakládáním řádu apoštolských kazatelů v naznačeném smyslu. Roku 1206 zakládá klášter sester v Prouille, aby měl pomocnice ve svém díle, ještě účinnější nežli pomocnice Albigenských. Nejprve žily v klášteře ženy jako laické pomocnice kazatelů v rodinách a školách, od roku 1211 žily způsobem klášterním bez slibů, kolem roku 1220 začaly žít podle řehole svatého Dominika s přísnou klausurou a řeholními sliby, majíce sebe posvěcovati pravidelně pěstováním vnitřním životem, školou a vychovatelskou činností pracovati pro duše. Zároveň uskutečňoval soustavně svou myšlenku řádu apoštolů, kteří by obnovovali ducha a horlivost prvotního křesťanství, berouce nadšení a moudrost

z vlastního života, následujícího života apoštolů Páně.

Na kacířích albigenských viděl, jak lze zploštití a zpovrchnití pojem apoštola a apoštolské práce. Pronikavý duch Dominikův viděl, že býti apoštolem a konati apoštolskou práci neznamená jen mluvití to, co mluvili apoštolové, hlásati pravdu a konati nějaké služby lidským duším a posluhovatí svátostmi; neboť i kacíři nehlásali jen samé nepravdy, také v jejich práci bylo mnoho skutečné služby duším, odvraceli též od špatností, a přece se nemohlo říci, že jsou apoštoly a konají apoštolskou práci. Svatý Dominik viděl, že vpravdě a pravou apoštolskou práci může konati jen ten, kdo jest svým způsobem života pravým následovníkem života apoštolů Páně, tak jak to líčí Skutky apoštolské: zbaven všech pozemských zájmů, takže „nepřisluhuje stolům“; celou duší ponořen do života se svým Mistrem a Pánem; všechno své úsilí věnuje nejhlubšímu možnému pochopení Ježíšovy nauky a hledání způsobů a výrazů, jimiž této nauce podmaní lidské duše. Reformní myšlenky papeže Řehoře VII. a tisíciletá zkušenost Církve mu ukázaly, že na takový způsob života a práce není jiné možnosti, nežli založití církevní řád, v němž by se uskutečnilo dvojí: opuštění všeho a zachovávání i rad Páně, a zároveň dokonalá uvolněnost celé osobnosti pro život s Ježíšem Kristem a hlásání jeho spásy.

Proto nechtěl ani býti poustevníkem, ani nechtěl své bratry míti upoutané na spravování omezené náboženské osady. Zakládal řád naprosto odlišný od dosavadních řádů. Jeho vzdělání mu ukázalo, že návrat ke svatosti apoštolské jest po dobách apoštolských možný pouze v podrobnosti podstatným obyčejům mnišského života. Učinil tedy další krok a ve svém řádě stanovil mnišské prostředky osobního posvěcování složkou hlásání Ježíše Krista takovým způsobem jako apoštolové Páně. Nikoli na jednom místě, nýbrž

podle slov Páně: „Oni pak šli a kázali všude.“ A v bezprostřední podřízenosti samému zástupci Ježíše Krista na zemi.

Jako účelem života apoštolů Páně bylo všem se státi vším, hlásati Ježíše Ukřížovaného Židům i pohanům i vyvoleným duším, jednoduchým věřícím i duchům pěstovaným, tak chtěl Dominik míti účelem svého řádu právě takové hlásání Ježíše Krista. Církevní zákonodárství jej donutilo dáti za základ svému řádu řeholí svatého Augustina, kterouž vybral proto, že to byla řehole mnišská; v důsledku týchž předpisů přijal za rámec svých podrobných předpisů stanovy řádu premonstrátského, což byl řád, vychovávající své členy v mnišských obyčejích, a v duchovní správě provádějící reformní myšlenky papeže Řehoře VII. Rámec pak svatý Dominik vyplnil jen podle své veliké myšlenky a podle svých misionářských zkušeností, když čelil kacířství, které se vydávalo za následovníka apoštolů a jejich práv. Dominikův řád měl pečovati o duše způsobem úplně novým a od základů jiným, než posláním duchovenstva diecézního. Jeho synové, apoštolové podle jeho pojmu, měli jen jedno ze starého, totiž osobní posvěcování skrze mnišské obyčeje. Ty ovšem vyžadovaly zalidněných klášterů a velikých, neboť jenom ve velkých rozměrech jest jejich největší působivost.

Ostatní všechno bylo nové. Nová byla i další myšlenka svatého Dominika. K mnišským obyčejům přidal nový způsob posvěcování života, stejně závazný jako ostatní klášterní předpisy, ustavičné studium Boží pravdy. Tyto všechny složky měly sloužiti za prostředek k vlastnímu cíli nového řádu, ke hlásání Boží pravdy, což dosud bylo výhradním právem biskupů.

„Řád Kazatelů je svým způsobem dokonalé vyřešení již desetiletí trvajících námah o reformu hlasatelů víry Kristovy. Je to mírová smlouva, nabídnutá přívržencům Valdovým a tehdejšími kacířstvími, která pohrdala kněžstvím. Bylo tak nale-

zeno spojení Církve třináctého století s prvotní Církví na poli péče o duše. Odloučení od všeho pozemského, jakožto předpoklad a matka osobní duchovní dokonalosti, a hlásání pravdy Ježíše Krista, to jest obsah apoštolské myšlenky, to jest obsah jeho řádu. Uvolnění od místní povinné omezenosti, nezávislí na kostele s duchovní správou, měli bratří žítí kazatelskému úřadu." (H. Scheeben, Der hl. Dominikus.)

O svatodušních svátcích dne 29. května 1216 nastává poslední osmiletí života Dominikova. Osmiletí žně z dosavadního růstu, období ztělesňování všech velikých Ideálů krásné a smělé duše Dominikovy. Shromáždil první bratry. Dne 28. srpna téhož roku se slavnostně ujal prvního kostela svého řádu, chrámku svatého Romana v Toulouse. Tam také vykonal první oblačku a hned přijal první řeholní sliby. Před vánocemi téhož roku potvrdil papež Honorius III. nový řád, dal mu na životní cestu i jméno „Bratří Kazatelů“, i čestné a prorocké jméno „Nepřemožitelných bojovníků Kristových“. To znamená, že papež pochopil velikost světce, velikost jeho myšlenky, sílu a požehnání apoštolsky vedeného života; vlastně jen jinými slovy opakoval proroctví, Jež Pán Ježíš dal na cestu svým apoštolům: „Já dám vám řeč a moudrost, které nebudou moci odolati všichni vaši odpůrci.“

Dominik byl muž Ideálů a proto věřil ve vítězství Ideálů. Věřil ve vítězství své apoštolské myšlenky, již mu pod vedením Boží moudrosti ukázala jeho vzdělanost, jeho zkušenost a jeho svatost. Věděl, že jeho dílo je opravdovým pokračováním života apoštolů Páně, pročež také nezvratně očekával výsledky práce prvních apoštolů Páně. Byl důsledný ve své myšlence až do nejzazších podrobností. Proto také hned na začátku učinil se svými novými apoštolý, co učinil Pán Ježíš se svými apoštolý. Dne 15. srpna 1217 rozeslal do celého světa své syny sotva shromážděné. Byl si

vědom, že doba a bída duši prahne po uskutečnění jeho myšlenky jako po jediné záchraně. Neváhal tedy a na námitky těch, kteří dosud neviděli tak hluboko jako on, řekl: „Neodporujte mi, já vím, co dělám.“ Na cestu jim dal slova: „Důvěřujte v Boha, neboť nic nechybí těm, kteří se bojí Boha.“ To slyšel v duši ohlas hovoru Pána Ježíše s apoštoly po jejich prvních pracích: „Když jsem vás poslal bez měšce a bez mošny a bez obuvi, zda jste měli v něčem nedostatek? A oni řekli: V ničem.“ (Luk. 22, 33.)

Rozeslal bratry, organizoval ještě klášter sester v Prouille na klášter mnišek podle své myšlenky o apoštolských pomocnicích. Potom již jen chodil za bratřími, pracoval s nimi a pro ně. Itálie, Francie, Španěly jej viděly v neúnavném spěchu cest a v důsledné práci na upevnění řádu bratří Kazatelů. Když roku 1221 na smrtelném lůžku vztáhl ruce k nebi, opouštěje pozemskou pout, zanechával na zemi přes třicet velikých klášterů, zalidněných novými apoštoly, konajícími díly jeho apoštolské myšlenky. Na všechny světové strany se mohl jeho zrak obrátit a všude viděl, že se nezmýlil svou velikou myšlenkou.

Jako pravý otec shromáždil u sebe v poslední den svého života pozemského všechny bratry, přítomné v den jeho smrti v klášteře boloňském. První volal novice a napomínal je slovy svaté nehý k dokonalému zachovávání řeholních předpisů. Pak před staršími řeholníky veřejně vykonal životní zpověď a zároveň zjevil výsadu, které mu nebe dopřálo, po celý život zachovat neporušenost duše i těla. Povzbuzoval své dítky až do odchodu k Pánu apoštolů. A právě v jeho posledních projevech můžeme vidět, co mu nejvíce leželo na srdci. Že jeho synové jsou horliví služebníci slova, to věděl a také jich k tomu nenabádal. Ale opět a znova mluví o mnišské součástce jejich života, protože věděl, že kazatelská horlivost snadno by ji mohla odsunovat do pozadí, kdežto on

ji chtěl mítl ve stejné řadě. „Držte se ve službě Pánu s vroucností ducha, držte tento řád a rozšiřujte jej, buďte stálí ve svatosti, v klášterních obyčejích, vzrůstajte ve ctnostech . . . Bratří milovaní, toto dědictví vám zanechávám jako svým dětem: mějte lásku, zachovejte pokoru, držte dobrovolnou chudobu.“ Jeho poslední slova patřila opět klášterní jednotě bratří, a nechtěl býti jinde pohřben nežli ve společném hrobě se svými syny.

V pátek, dne 6. srpna 1221 vztáhl ruce k nebi a vydechl naposled.

Jednoduchý Dominikův hrob se stal záhy hrobem světcovým, slavným zázraky. Papež Řehoř IX. vydal prohlášení Dominika Guzmanu za svatého dne 13. července 1234, jež zakončuje slovy: „Dejž nám Bůh, jehož čest Dominik šířil po celý svůj život, abychom na jeho přímluvu dosáhli jeho milosti v tomto životě a slávy v životě budoucím.“

VELIKÝ OTEC

Cesta apoštola Dominika zřetelně ukazuje hlavní rys jeho osobnosti. Řekněme velkorysost. Označujeme tím slovem veliké obrysy díla a veliké obzory osobnosti. Veliké obrysy díla, to jest neobyčejná velikost díla, vědomě vynakládajícího neobyčejně veliké úsilí proti neobyčejně velikým překážkám. Veliké obzory ukazují pronikavý pohled, který vidí i do podstaty věcí i do důsledků; nasazuje u nejhlavnějších příčin, aby dosáhl nejhlavnějších účinků a tak aby vykonal všechno a dosáhl všeho a zachránil všechno. Nejen mnoho, nýbrž všechno; nejen povrch, nýbrž základ sám; nejen úsek, nýbrž celek. To je povaha velkorysosti.

Čím více člověk je dbalý malých nebo i velikých jednotlivostí, tím je dále od velikých myšlenek Božích; čím je mysl a dílo velkorysejší, tím je bližší Božím pojetím. O svatém Dominiku máme

výslovně dosvědčenou tuto velkorysost, jedinečnou velkorysost; totiž prohlášením, že dílo svatého Dominika navazuje přímo na pojetí, které měl vtělený Syn Boží o svém díle. Papež Benedikt XV. praví: „Víme, že na šíření království Božího Ježíš Kristus neoznačoval jiného prostředku než kázání evangella, to jest slovo svých hlasatelů, kteří všude měli šířiti božskou nauku. Řekl: Učte všechny národy, hlásejte evangelium všemu stvoření. Tak kázáním apoštolů a zvláště svatého Pavla byl rozum lidí osvícen světlem víry a jejich srdce se s láskou oddala pěstování všech ctností. Toho prostředku užil Dominik na práci spásy, rozhodnuv se sám, a skrze syny své podával lidem ovoce vlastního vnitřního života. Za tím účelem se nespokojil předepsati svému řádu zároveň modlitbu, chudobu, nevinnost života a klášterní život, nýbrž jim ještě nařídil jako svatou povinnost ustavičné studium nauky a hlásání pravdy.“

Nebylo velkorysejšího díla, nebylo velkorysejší osobnosti nad osobu a dílo Ježíše Krista. Neboť obojí bylo určováno přehledem vševědoucnosti věčné moudrosti, moci a lásky Boží. Jako Pána Ježíše poslal nebeský Otec, tak Pán Ježíš poslal své apoštoly, napřed je vychovav k podobné velkorysosti. Po apoštolech zůstala jejich nauka, ale přestal způsob, jakým oni pracovali, ze srdcí mnohých lidí se ztratila i nauka sama. Svatý Dominik si mohl vybrati jen určité slabiny svých odpůrců, mohl pracovati jen proti některým stránkám nauky nebo života Albigenských, mohl pouze částečným upravením svého života a svých bratří býti živým protestem proti jejich zkaženosti. Tak to dělali mnozí před svatým Dominikem i po něm, když bojovali proti nepřítelům království Božího. Avšak on chtěl obsáhnouti vše. Proto šel zpět až k myšlence samého božského Spasitele, aby jeho práce a jeho dílo bylo nejpodobnější a nejbližší myšlence vtěleného Syna Božího a tudíž mělo největší naději na úspěch podobné úplnosti.

Snadné bylo starozákonním farizeům zmásti lid o skutečném smyslu Božího zákona, když dávno již nepromluvil zřetelný prorok Boží. Ale jakmile přišel Boží Syn, skrze své apoštoly pověděl jasně Boží pravdu, ukázal smysl a provádění Božího zákona, byli farizeové odbyti. Svatý Dominik pochopil, že snadno jest albigenským kacífům zmásti lid zdánlivým zachováváním zevnějších jednotlivostí z viditelného života apoštolů, když křesťanství již nemělo skutečného a celého způsobu života apoštolů Páně. Jeho duše viděla největší obzory a jeho vůle se chopila největších a nejzákladnějších prostředků; také on pochopil, že opět zmizí farizej, až se objeví pravý apoštol Páně. Proto na sobě uskutečnil a vyzkoušel na sobě proveditelnost života apoštolů Páně, a pak dal světu takové apoštoly, kteří zevně i uvnitř uchopili celý život apoštolů Páně. Takovým způsobem života obsáhl naráz všechno, čím Albigenští mátlí lid, neboť proti matnému stínu zevnějšíku apoštolského ukázal „světlo světa a sůl země“, nezacloněné a nevyvětralé.

Jestliže albigenští kazatelé žili v chudobě, poslušnosti, celibátě, v hrubém rouchu a užívali spolupráce žen, svatý Dominik to všechno uskutečnil ve svém díle, až do podrobnosti bíločerného roucha; ale svým synům a dcerám učinil povinností, čeho kacíři neměli a co teprve tvoří skutečného apoštola: následovati Krista způsobem osvědčeným v Církvi jako nejjistěji úspěšný. Tak silná a tak úspěšná byla tato velkorysá myšlenka svatého Dominika, že po svatém Dominiku o ni musili zaváditi více nebo méně všichni zakladatelé klášterních řádů, a také staré řeholní řády se na ní ve své práci orientovaly.

U svatého Tomáše Akvinského se můžeme poučiti, že velkorysost má dvě hlavní složky: velikého ducha a velikou nákladnost. Velkodušnost jest nejlepší užívání největší věci; nedbá lidského uznání, ale zpříma sleduje to, co je nejčest-

nější; velkodušným nepohne žádná potupa; neukvapuje se, ale jde za velikou myšlenkou s houževnatou vytrvalostí; nezná lichocení, ani přetvářky, nemá smyslu pro zisk pozemský, ve své veliké myšlence neustupuje před žádnou zevnější ztrátou; nezná bázně ani nářku, pevným krokem jde za nejtěžším, statečně se vystaví největším nebezpečím a ochotně jde proti každé překážce; nikdy nepozbývá důvěry ve svou velikou věc v klidné bezpečnosti o dobrém výsledku.

Kolik slov, tolik význačných vlastností osobnosti svatého Dominika. Ba lze říci, že právě souhrnem všech jich se odlišuje od jiných svatých a velikých duší. Když si připomeneme náčrt osmiletí jeho života, můžeme krok za krokem sledovat v jeho úsilí všechny jednotlivosti té velkorysosti.

Velkodušnost jest nejlepší užívání nejlepší věci; ovšem napřed usilovné hledání a jasné pochopení nejlepší věci. Všechna síla Dominikovy duše od dětství směřuje vždy právě k nejlepšímu a nejčestnějšímu, od ministrování až k obrazu apoštola Páně. Od jeho úžasně klidné a samozřejmě pokornosti se odrážely všechny pochvaly i pohany. Daleká je cesta od ministranta k apoštolu, příliš daleká, a proto příliš ohrožená nebezpečími nedočkavosti a zdůrazňováním lidských prostředků; ale Dominik uměl jíti v nepovolné důslednosti a nezlomném čekání padesáti let, aby se dožil skvělého výsledku v jedenapadesátém roce, který byl poslední rok jeho pozemského života. — —

„Neznáme příkladu v dějinách, že zakladatel řádu vykonal pěšky tak dlouhé a tak obtížné apoštolské cesty v tak krátkém čase osmi měsíců, jako svatý Dominik. On v té době navštívil všechny své kláštery v románských zemích. Žasneme nad jeho neuvěřitelnou odolností únavě, nad jeho světlou geniálností, která vždy a všude postřehla hned to nejhlavnější a neztrácela se tékáním po jednotlivostech. S výšky pozoroval své dílo, ustanov-

vil základní body, a hned ovládl celou Evropu.“
(Petitot.)

Jen zcela výjimečně veliká duše se mohla s takovou jistotou pustitl za takovým cílem, jaký si určil svatý Dominik — sám, a skoro bychom řekli, že sám i vzhledem k většině Církvě, se pustitl do zničení díla chytrosti rafinovaně organizovaných a zkušených kacířů. Neznal bázně, neznal nářku. Na věky zůstanou z nejvzácnějších drahokamů jeho koruny slova: Neodporujte mi, vím, co dělám. — Pravá rytířská krev.

Velkorysost je spojena s velikou nákladností. Velkorysý nejméně vynaloží pro svou osobu, ale pro velké dílo vynaloží všechno. Nikdy se nespokojí jen obvyklým napětím sil, vědomě hledá nejtěžší cestu, věda, že jen nejtěžší cesta je zakončena největšími hodnotami. Této velkorysosti se nic nejeví nemožným v záležitostech oslavy Boha a uskutečňování jeho zájmů; štěstím velkorysého jest pomáhati druhým k velikosti, jest pravým umělcem, jenž dovede zabrániti škodám, jichž se leká člověk velmi opatrný, jenž se třeba k vůli nim ani nedá do díla. To všechno svatý Tomáš zřetelně staví na nesobeckost, jakožto životní požadavek velkorysosti: pro druhé mítl všechno, pro sebe nemítl požadavků. Bylo to označováno také jménem pokory, a uvádí se při tom přísežná výpověď opata Viléma Petra: „Neviděl jsem nikdy člověka pokornějšího ve všech věcech; projevoval naprostou lhostejnost k sobě a sebe měl za nic.“ Souvisí s tím přesně jiné slovo samého svatého Dominika: „Pojďme bosl proti Gollášovi“, proti kacířským vojům nepřátel pravdy Boží. Pro sebe nechtěl nic, ani vlastní lůžko v klášteře. Ale pro druhé sháněl všechno, pro své syny i pro své nepřátele, podle apoštolského slova: „Já pak milerád vše vynaložím, ano sám sebe vydám za vaše duše, bych l více vás mluje, méně byl mlován.“ (2. Kor. 12, 15.)

Svým dílem hledal svatý Dominik spojení s nej-

velkorysejším plánem Božím o spáse lidstva. A jeho srdce bylo cele zaujato Bohem, nejvyšší hodnotou, kterou máti jest největší ctí, pro kterou vše vynaložiti jest ještě málo, pro kterou se vydati v největší nebezpečí znamená jistě zvítěziti, pro kterou jíti po nejtěžší cestě jest nejbohatší dosažení cíle. Sobě svatý Dominik nikdy nic neusnadňoval, ježto jej vedla osvícená láska k Nejvyššímu Dobru. Právě v této osvícené lásce k Bohu jest nejvlastnější tajemství velkorysosti svatého Dominika; učinila jej dokonale a bezohledně nesobeckým. Neboť všechno váhání, všechno hledání snazších cest, všechny omezené obzory jsou jen následek nedostatečného pochopení velikosti Boha a všeho, co jest jeho, věčnosti jeho myšlenek; nedostatečného pochopení, že k velikosti se jde jen odvrácením od malosti, že, čím jest bezvýhradnější oddanost Věčnosti a Velikosti, tím jistějších a větších se dosahuje úspěchů.

Samo se tu nabízí srovnání s dvacátým stoletím. Svatý Dominik stál sám proti kacířstvu mnohem podvratnějšimu a mnohem vítěznějšimu, než bylo kacířství do té doby největší v dějinách Církve, arianství. Stál proti kacířství, které mělo všechny rysy moderních nekřesťanských proudů, útočících na hodnoty duše, rodiny, státu. Svatý Dominik svým vítězstvím ukázal, jak se jde proti takovému kacířství. Musí přijíti velkorysost, která se řadí vedle velkorysosti apoštolů Páně. Velkorysost, která chápe rozdíl mezi dobrem Božím a dobrem pozemského života. Bezvýhradná oddanost nadpřirozenou jediná může vykonati nový zázrak potření albigenkých.

PŘEŠEL K ODDANOSTI NEJVYŠŠÍ PRAVDĚ

Mistr apoštolů prohlásil: „Budete-li mítí víru jako hořčičné zrnko, řeknete tomuto fíku: Vykořeň se a přesaď se do moře — a poslechne vás.“

(Luk. 17.) Apoštol Pavel nápadně často opakuje myšlenku, vyslovenou na př. Římanům, 11, 20: „Věrou stojíš.“ Apoštol Jakub napsal: „Věrou jste bohatí a dědici království.“ Apoštol Petr ujišťuje, že výsledkem víry je spása duší. Apoštol Jan honosně praví: „Vítězství, které přemáhá svět, víra naše.“ Apoštol Juda napomíná křesťany, aby „stavěli na nejsvětější víře své“.

Svatý Dominik chtěl apoštolským způsobem přesadit duše z písčin kacířství do životadárného moře pravého náboženství, chtěl kolísající a padlé opět postavit na správnou cestu, duchovně ožebračené učinit bohatými, přivést duše ke spáse, zvítězit nad skoro celým světem. To dílo, které vykonali apoštolové, konal i on. Vykonal je tou věrou, kterou apoštolové žili.

Víra je pevné přesvědčení o pravdivosti toho, čeho rozum nevidí. Trojí, čeho rozum nevidí, jest vlastním základem víry a vlastním kořenem života z víry; čím tento základ je pevnější a tento kořen zdravější, tím jest víra bohatší a její účinky jsou tím bližší účinkům víry apoštolů Páně. Je to prozřetelnost nebeského Otce, Eucharistie a Církev. Na tom trojím postavil Mistr apoštolů své dílo, to jest celé vykoupení lidstva. Svědectví evangelia o této pravdě také pronikl geniální duch Dominikův a pochopil, že na tomto základě lze stavět nezdolnou tvrz a z tohoto kořene že lze vypěstovat nejúčinnější lék. Víra svatého Dominika byla víra výrazně a vědomě apoštolská, protože pěstovala zvláště zmíněné tři základy veškeré víry. Jasně je viděl u apoštolů, a zvláště u apoštola, který o sobě nejvíce pověděl, a jež proto svatý Dominik nejvíce následoval, u apoštola Pavla.

Není možná úcta bez důvěry, nejhlubší klanění předpokládá nejhlubší důvěru. Důvěra svatého Dominika v Boží otcovskou prozřetelnost byla neomezená. Co sám konal, to požadoval od svých duchovních synů: aby na apoštolských cestách neměli ani nejmenšího penízku. Chtěl, aby jako

on všude a ve všem dosvědčovali, že při svém díle jsou vědomě jako malé děti, ve všem závislé na prozřetelnosti nebeského Otce. Když první své kněze posílal na výboj po Evropě, ovšem bez peněz, odepřel jeden z nich vydati se na cestu, nedostane-li aspoň nějakou minci. Svatý Dominik domlouval, na kolena padl prosebně před bratrem, aby svým nedostatkem důvěry nekazil Boží dílo. Když viděl, že marně prosí, bolestně zaplakal, že jeden z jeho synů „nemá dosti důvěry žíti z prozřetelnosti Boží“. Taková byla víra světcova v Boží prozřetelnost, že v náhle vzniklé nutnosti poslati bratra pracovati pro duše, neváhal poslati i bratra méně schopného, nebo neúplně vycvičeného, přesvědčen, že péče nebeského Otce uzná bídu řádového otce a nahradí nedostatečnost nástroje obou otců. Zachovalo se o tom svědectví bratra Bonvisi: „Když jsem byl novicem a neměl ještě kazatelské zkušenosti, poněvadž jsem dosud nestudoval svatých Písem, poslal mne bratr Dominik kázat do Placenzy. Chtěl jsem se tomu vyhnouti a namítal jsem, že nejsem způsobilý. On však mi laskavými slovy dokazoval, že tam mám jít a pravil: „Jdi bez rozpaků, neboť Pán bude s tebou a dá ti na jazyk, co bude třeba pověděti.“ Poslechl jsem a Bůh seslal takovou milost na mé kázání, že tři z posluchačů vstoupili do řádu Kazatelů.“

Důvěra bez výhrad šla se svatým Dominikem v celém jeho životě a díle. Boží prozřetelnost této důvěry nikdy nezklamala; neboť všechna zklamání jsou výsledkem malé důvěry. Svědci jeho života vypravují zázraky: o stříbrňáku, který Bůh nenadále poslal na zaplacení převozníka, o chlebě pro utmáčeného bratra, o seslání deště, o andělích, přinášejících chléb, o rozmnožení chleba a vína, o průvodci, poslaném na nebezpečnou cestu temnou nocí; o vldění do budoucnosti, o zastavení průtrže mračen znamením kříže, o uzdravování nemocných. A nepřekvapují nás zprávy,

že mrtvé křísil, neboť jeho apoštolská víra a důvěra v otcovskou Boží prozřetelnost byla taková, jaké Pán sliboval u apoštolů vládu nad celou přírodou.

Apoštolskost víry svatého Dominika je dále vyznačena jeho poměrem k nejsvětější Svátosti oltářní. Eucharistie jest složka křesťanské víry, která ovládá celý život křesťanův, jako ovládá i život apoštolů. Co napsal apoštol Jan o Eucharistii, prozrazuje snahu, co nejdéle prodlévati u Eucharistie. Slova apoštola Pavla ukazují na tutéž skutečnost u prvních učeníků apoštolských. Musí tak býti, neboť v Eucharistii jest uskutečněno zaslíbení Páně: Já s vámi jsem až do skonání světa; zaslíbení, na kterém pravému apoštolu musí ještě více záležeti, nežli pravému křesťanu. — Každé ze šesti hlavních období života Dominikova má přísězně dosvědčené zprávy, že se o svůj čas dělil s Pánem Ježíšem v nejsvětější Svátosti oltářní. U svého strýce Gumieľa „byl velmi častým společníkem Božského Hosta ve svatostánku“. Na školách v Palencii „zatím co jeho spolužáci se oddávali zábavám svého věku, Dominik odešel do některého chrámu uctívati a prositi toho, jenž odedávna měl celé jeho srdce“.

Své kněžství chápal a prožíval způsobem, který musíme nazvati velkolepě eucharistickým. Jako kněz se stal spoluobětovníkem Ježíše Krista, jenž v Eucharistii jest obětí ustavičnou za spásu lidských duší. Když se denně stával spoluobětujícím, chtěl býti ještě spoluobětovaným, skutečným obětováním své vlastní krve z úcty a lásky ke krvi Beránka Božího, kterou denně s ním obětoval. Jal se konati krvavé kajfící skutky.

„Často celé noci probděl v kostele, před svatostánkem na zemi rozpjat v podobě kříže ...“ Tato příchynost jej provázela na všech jeho misijnářských cestách, takže máme dojem, že nemohl ani jeden den žíti bez blízkosti svatostánku, že k vůli stánku Boha mezi lidmi si odvykl přebývati a

odpočívati ve stáncích pouhých lidí. Neboť „jeho víra v Eucharistii a jeho spojení srdce s Eucharistií byly tak vroucí, že nikdy nepřijal nabízeného pohostinství, dokud napřed neprodlel v kostele před svatostánkem“. Navštěvuje kláštery svých bratří, nevstoupil do budovy bratří, dokud se nepoklonil jejich Pánu ve svatostánku.

Z pozemského života odcházel jako pravý hrdina svatostánku. Neschopen další práce, vracel se vysílen a nemocný do Boloně. Ale nedbá bratří, chvátajících, aby jej již uložili na lůžko; nejprve koná uctivě a bez chvatu svou návštěvu svatostánku, tam zapomněl na nemoc, zapomněl na vysílení a ihned volá bratry, pečující o klášterní záležitosti, a jedná s nimi až do půlnoci, do znamení k jitřním hodinkám v kostele. Kostel, svatostánek — a Dominik chvátá tam, zpívá s bratřími a potom zůstává až do rána sám se svým eucharistickým Mistrem a Pánem, ač jej doslova mučily bolesti hlavy. Po lidsku řečeno, tím se zabil. To byl jeho poslední pobyt před svatostánkem. Za čtrnáct dní opustil tento svět — se svatostánkem a se životem se loučil zároveň. Eucharistie byla jeho život.

Mistr apoštolů řekl, že jeho pravý učeník musí býti zcela oddán Církvi, přesvědčen o její božské moci. (Mat. 16, 18.) Apoštol Pavel mluví o „slavné Církvi“; ze slov apoštola Jana, zvláště ve Zjevení, vane vědomí nutnosti života s Církví. Apoštolský Dominik byl cele proniknut touto věrou v Církev a oddaností Církvi v každé své myšlence. Život mu znamenal jen práci pro získání oddanosti Církvi, pro slávu Církvě. Mistr Campianano svědčí: „Sám jsem zjistil, jak pan Dominik houževnatě potíral kacířství; vítězil nad nimi jak svým slovem, tak příkladem svatého života.“ Jako pravý bojovník za svou vlast, již jest oddán celou svou bytostí. Děťich Apolda všechna podobná svědectví obsahl dvěma větami: „Jeho horlivost pro Církev byla taková, že by se sotva našel, kdo by mu byl

podobný v této ctnosti. Byl jí oddán od dob svého mládí."

Celý svůj život a všechny své síly vynaložil svatý Dominik na splnění přání božského Vykupitele, aby jeho Církev byla slavná, bez poskvrny. Jeho víra v náboženskou pravdu a božské poslání Církve stejně obsahovala nejhlubší cit pro nutnost poddanosti Církvi, to jest poddanost autoritě církevní, která ji řídí. Vždy vlídný a přívětivý Dominik byl nesmlouvavě přísný, když byla dotčena církevní autorita. Zachoval se jeden dokument, kde přísnými slovy žádá bezpodmínečné podrobení církevní autoritě a hrozí nejpřísnějšími tresty, takže by se nám chtělo pomyslit na soudcovskou přísnost.

Vůči autoritě Církve byl svatý Dominik vlastně téhož smýšlení, jako vůči nebeskému Otci, dělně a bezpodmínečně poslušný a všele přichylný. Protestantský badatel Sabatier napsal: „Neustále vidíme Dominika na cestě do Říma, puzeného vůlí řídit se pokyny papežovými.“ Biskupská autorita byla mu první po autoritě papežské. Bratřím svého řádu na jejich první kroky do světa dal nařízení, aby osvědčovali biskupům nejuctivější poddanost, když budou v jejich území pracovat. Kdo znali blíže jeho duši, dosvědčili, že „záležitosti a potřeby všeobecné Církve měl stále živě na mysli“.

Dějiny řádu dominikánského ukázaly, že i po smrti svatému Otci Dominiku záleželo na tomto apoštolském smýšlení jeho řádu. Neboť bez jakéhokoli zvláštního způsobu závazku nebo slibu řád dominikánský, jistě ze zvláštní přímluvy svého Otce, žil v tak úzkém spojení s apoštolskou Stolicí, že při dočasném rozkolu na papežském Stolci, též v řádě nastal stejný rozkol a se sjednocením papežské autority nastalo i sjednocení v řádě samo sebou.

Církev ve své nauce, Církev ve své autoritě, ve

svém životě, byla světlem života Dominikova. Je mu jedinému ze všech světců dala Církev čestné jméno „Světlo Církve“.

ŘEHOLNÍKA POVÝŠIL NA APOŠTOLA

Svatý Dominik byl řeholník celým svým životem, vždy a všude. Ale ve smyslu tehdejším, nikoli ve smyslu posledních období vývoje řeholního života v Církvi. Tehdy řeholník znamenal mnicha, kdežto moderní vývoj uznává řeholníkem každého člena klášterní společnosti, která zachovává tři klášterní sliby, i když zvláštní účel nového řádu vyžadoval odklon od mnišských obyčejů. Mnišství v době svatého Dominika se vyznačovalo dvojím: z předešlých staletí mělo osvědčenou soustavu, školu následování Krista, přesně vypracovanou s velikou znalostí lidské duše, aby byl člověk celý den držen v práci na prohloubení svého života s Kristem, takže každý pohyb mnišův byl řízen podrobnými předpisy stanov, jež měly mu poskytovat možnosti neustálého spojení duše s Bohem a ze všech pohybů klášterní společnosti činili bohoslužebné pohyby a úkony. Za druhé mniši pěstovali odloučenost, pracující na spáse duší více nepřímo, nežli přímo pastýřským stykem s dušemi; více svatostí života, modlitbou a psaným slovem, nežli slovem živým. V samotě klášterních chrámů posloužili těm, kteří hledali víru a milost, ale sami nikoho nevyhledávali.

Svatý Dominik znal z pozorování a částečně z vlastní zkušenosti mnišský způsob posvěcování duše, hlavně ze svého období řeholního kanovníka v Osmě. Když uviděl celou velikost své myšlenky o apoštolských bojovnících proti kacířství a pro záchranu duší, seznal, že se mu k tomu nehodí celistvost mnišského života, jak jej znal. Ale zároveň dobře věděl, že apoštol, jak si jej představoval, potřebuje nepřetržité, soustavně pěstování.

vané spojitosti s Místrem apoštolů, která by dosáhla posvěcujícího výsledku, vyznačujícího duše do nitra obráceného života mnišského. Na takovém rozcestí se znova projevila geniálnost velkého ducha Dominikova; našel cestu, na které by dosáhl obojího dobra, i apoštolského vnitřního života, i možnost jít za dušemi, vyhledávat jich jako dobrý pastýř a dát jim požehnání z vlastní apoštolsky žijící duše.

Velikost ducha Dominikova se jeví v tom, že uměl vybrati z mnišského způsobu následování Krista právě ty věci, závazky a předpisy a obyčeje, které tvořily jak podstatu mnišství samého, tak podstatu následování Krista soustavně vyěstovaného a po celý život pěstovaného. Tím měl zaručenu výchovu a udržení apoštolského nitra a zároveň životní spojení takového života s vyhledáváním duší v zevnější apoštolské práci. Tak dal své době a své Církvi, čeho právě potřebovala: novou postavu duchovního pastýře, na jehož způsobu života a práce se mohl učiti jak kněz v diecéšní duchovní správě, tak mnich ve své uzavřenosti. Je třeba zdůrazňovati, že správnost a účinnost právě této složité myšlenky, na svou dobu neslýchaně smělé, ukázaly výsledky díla Dominikova, jež nejen uskutečnilo záchranu Církve, nýbrž přivedlo na svou cestu i diecéšní duchovenstvo i staré mnišské řády. Svatého Dominika můžeme právem nazvat velikým reformátorem duchovní správy i mnišství.

Na tom podstatném, co vybral svatý Dominik jako závazek životní pro sebe a pro své, lpěl se stejnou láskou jako na hlásání Boží pravdy a hledání duší. Bylo mu také dáno jméno tak příznačné pro jeho osobnost: „Horlitel řeholnickosti“. Jím je od samých svědků jeho života potvrzeno, co bylo právě řečeno. Máme tři obšírnější svědectví. Bratr Rodolf vypravuje: „Slavný Dominik zachovával do nejmenších podrobností řeholi a obyčeje bratří Kazatelů.“ Bratr Amizo praví: „Účastnil se každé-

ho pohybu klášterní obce v kůru, v jídelně, v kapitulní síni a na všech místech s klášterními obyčejí obřadnými." Vilém Montferrat prohlašuje: „Nepoznal jsem člověka klášternějšího než on, ač jsem ve svém životě mluvil s mnohými muži, kteří milovali klášterní život. Celý čas, co jsem byl s ním, viděl jsem jej s krajní přesností zachovávat i heholi bratří Kazatelů a řádové předpisy." Opat Vilém Petr tvrdí, že „Dominik ve svatém zápalu pro mnišskou kázeň byl vzorem bratřím ve všech věcech, v řeči, v pohybech, oděvu, pokrmu a životních obyčejích“.

Velkorysost jeho duše a pojetí života zavedla do klášterního způsobu života zásadu dispense přímo jako povinnost představených a právo poddaných. Sám poskytoval dispense s otcovskou blahosklonností a shovívavostí. Ale jeho láska ke klášternímu způsobu života jej činila strážcem přesnosti vůči bratřím, kteří neměli práva žádati dispense. Ostražitě bděl, aby zákony a životní zvyklosti řádu byly zachovávány ve své celistvé úplnosti a sám předcházel hrdinským příkladem svědomitostí.

I mimo klášter zachovával Dominik vše, co bylo předpisem v klášterní společnosti; na příklad mnišský předpis mlčení zachovával na cestách, jako by byl v klášteře — od poslední části církevních hodinek do ranní hodiny deváté. Když se mu dostalo hostinného přístřeší v klášteře jiného řádu, vykonával s jeho členy dopodrobna všechny jejich klášterní povinnosti a obyčeje po celou dobu svého pobytu — což jest z nejpronikavějších důkazů jeho lásky a vážnosti vůči klášterním obyčejům. Zároveň i jeho velkorysosti bez maličernosti. S tím větším nadšením se ovšem v klášteře svého řádu podroboval všem klášterním obyčejům jako nejmladší novic.

V jeho jednání všichni cítili žhavou snahu, aby v jeho řádě bylo vždy a navždy zachováno vše, co on ustanovil jako součástku výrhovy apoštolů.

Že to bylo nápadně patrné, dosvědčují současníci. První jeho synové vypravují, že s krajní pečlivostí obcházel své kláštery, aby se nemohla ani jemu vytýkati netečnost k výmyslům lidské slabosti, ani se zahnízditi v jemných podobách pohodlnost, to jest nepřesnost. Když promluvil s každým členem kláštera, měl velmi dlouhé rozhovory s převorem kláštera, aby nabyl přesného obrazu klášterního života. Zachovávání klášterních obyčejů, společný způsob života, osobní stav každého bratra, hospodářská otázka, zvláštní výhody nebo nevýhody domu, klášterní dorost, to vše byly věci, které vážně zkoumal a upravoval. Pak v ohnivých promluvách se snažil do srdcí bratří vštípit a přenést svou lásku k řádu.

Svatý Dominik chtěl, aby v jeho klášterních chrámech se konaly bohoslužby s takovou výrazností a oddaností, jako v opatských chrámech řádů výlučně mnišských. Aby nezdržoval toto dílo, které také jemu bylo dílem Božím, nedal hned řádu vlastní bohoslužebné předpisy, nýbrž nařídil, aby bratři konali bohoslužby podle dotyčných diecézí — ale aby je začali konati hned. Zatím hledal způsob obřadních knih, pro svou myšlenku vhodných. Teprve jeho žáci a svědci jeho nadšenosti pro krásnou bohoslužbu dali řádu vlastní předpisy. Asi za třicet let po smrti svatého Dominika bylo toto dílo uveřejněno a odborníci praví, že se v něm odráží velmi dobře duše svatého Dominika, ve „střízlivosti, krásné jemnosti, prosté důstojnosti“. Ze svědectví o poměru svatého Dominika k bohoslužbě poznáváme přesně tyto tři vlastnosti jeho duše.

Svatý Dominik byl nadšený zpěvák. Také tento rys jeho povahy patří do lásky k mnišským obyčejům. Neboť v pravém klášteře s mnišským duchem takřka nebylo modliteb a bohoslužeb bez zpěvu. Tak miloval svatý Dominik bohoslužebný zpěv, že od začátku žádal od svých bratří zpívání společné klášterní mše svaté každého dne a celých

kněžských hodinek. Věděl, že při bohoslužbě je třeba co nejvíce zpívat, poněvadž zpěv dodává bohoslužebné modlitbě ušlechtilé vznešenosti, dojemnosti, působnosti na srdce zpívajících i poslouchajících. Velmistr řádu Humbert, jenž se ještě živil prvotním duchem svatého Dominika, vykládá ve zvláštní kapitole svého Výkladu řehole užitečnost zpěvu při bohoslužebných úkonech: „Zpěvem jhne srdce svatými city, zpěv povznáší ducha a zapuzuje zlou zádumčivost, připravuje srdce na přijetí hojnosti požehnání Božího, zapuzuje ďábelské vlivy, připodobňuje Církev bojující Církvi vítězné, překonává nepřátele Církve.“ Ve výslechu před svatořečením nezapomněli svědci ani na zpěv Dominikův. Lombardský provinciál Štěpán řekl: „Zpíval jitřní hodinky s bratřími, přecházeje v kůru se strany na stranu, napomínal a povzbuzoval bratry, aby zpívali celým hlasem a s výrazem zbožnosti.“ Pavel Benátský to potvrzuje skoro doslova: „Vždycky byl s bratřími v kůru; přecházel na obě strany kůru, svými slovy a svým příkladem je vybízel zpívat celým srdcem.“ Jak měl rád klášterní bohoslužebné zpěvy, ukazuje další zpráva, že na svých apoštolských cestách velmi často zpíval církevní hymny.

Svatý Dominik mluvil řeholnický způsob života, upravený z obsáhlých mnišských obyčejů a povinností; mluvil společenství nejen v majetku a autoritě, nýbrž stejně i společenství v modlitbě. Nejen pro krásu takového společenství, nýbrž proto, že tyto vybrané obyčeje mnišské považoval za nutnou součástku své apoštolské myšlenky. Dokazuje to i jeho úprava života prvních sester dominikánek. Chtěl mít v sestřích pomocnice svého apoštolského díla, aby čelily činnosti pracovnic kacířských. Dvakrát změnil předpisy o jejich způsobu života, aby odpovídal přesně jejich povolání; druhou, konečnou změnou, učinil ze sester skutečné mnišky. Považoval tento způsob

života za nejúčinnější podporu svého apoštolského řádu.

Dějiny řádu s neúprosností každých dějin ukázaly, že se svatý Dominik nemýlí, že právě tato stránka života je podmínkou rozvinutí veškeré apoštolské energie. S láskou a přesností v mnišské součástce řádového života vždy stála a také padaia síla, výbojnost a velikost řádu.

Děťich Apolda napsal: „Náš svatý Otec Dominik byl vzor a zrcadlo mnišství; čím byl strom života v pozemském ráji, to byl on prostřed svých bratří.“ Svatý Dominik nejen byl veliký reformátor mnišství, on přímo zachránil myšlenku mnišství pro moderní dobu, naleznuv možnost udržeti podstatu a celý užitek, aniž by se ulpělo na nepodstatných příkrasách, které za jeho doby mnišství mělo.

CHUDÝ KRISTŮV

O žádné ctnosti není tolikrát zmínka v církevních hodinkách svatého Dominika, jako o jeho chudobě a lásce k chudobě; jmenuje se tam dváctkrát. Snad skladatel církevních hodiněk věděl, proč právě počítá do apoštolského čísla dvácti, aby zdůraznil apoštolskou dokonalost této stránky velikého svatého Dominika. Chudoba svatého Dominika se takto opěvá: „Za provaz chudoby dostává královský plášť; stkvěl se chudý Dominik; nic nemaje, utkal se s nepřátelei; chudý vystupuje na královský trůn; přebýval pod střechou chudoby; neměl lůžka vlastního; zrnko z pole chudoby; pokorný dává odkazem chudobu; chudý na peníze; chudý Kristův; zastávej se sboru svých chudých; vystoupil na vrchol chudoby.“ Svatý František Serafínský jest obecně a právem obdivován, jako nejdokonalejší obraz evangelní chudoby, to jest dobrovolně zachovávané z náboženských pohnutek. Svatý Dominik v ničem nestojí za tímto chudým Božím.

Jejich současníci je viděli spojené jemnou bratrskou láskou i stejně nejdokonaleji odloučené od pozemského majetku. U svatého Františka je chudoba nápadná na první pohled, ježto byla hlavní svatou vášní veškerého jeho žití, vlastní účel jeho díla, základní článek řehole Menších bratří. U svatého Dominika není tak nápadně v popředí, neboť hlavní svatou vášní jeho žití bylo vytvoření apoštolů, hlásání pravdy bylo vlastním účelem jeho díla a základní článek řehole bratří Kazatelů. Ale chudoba a láska k chudobě byla v srdci svatého Dominika právě tak naprostá a dokonalá jako v srdci svatého Františka.

Naprostá chudoba byla svatému Dominiku nutnou součástí výchovy apoštolů, návratu Kazatelů k apoštolskému způsobu života. Příliš jasné je slovo Páně: „Chceš-li býti dokonalý, jdi, prodej co máš a dej chudým a budeš mít poklad v nebi a pojď a následuj mne.“ U apoštola je samozřejmostí požadavek toho slova, že k vůli dědictví království, jehož má býti představitelem, musí se odříci dědictví země. Příliš zřetelný jest příklad apoštolů Páně, který svou silou strhl i počáteční obec věřících k nějakému následování této chudoby ve společenství majetku. Snad by se v důsledku této úvahy nejlépe označil rozdíl a svéráz chudoby obou jmenovaných světců tak, že svatý František miloval svatou chudobu, svatý Dominik chudobu apoštolskou.

Děťich Apolda napsal o svatém Dominiku: „Jako pravý následovník Ježíše Krista nade všechno bohatství si oblíbil evangelní chudobu. Miloval ji, hledal ji od svého mládí, zasnoubil se s ní, uchvácen její krásou. Opravdově ji projevoval ve všech svých skutcích a ve všech podobách svého života.“ Prostřední věta Děťichova je doslovně z knihy Moudrosti (8, 2), kde je řečena o moudrosti, svatému Dominiku byla skutečně chudoba vědomě chtěnou moudrostí, protože ji považoval za nutný předpoklad překonání moudrosti země, za

nutný základ přístupnosti a vnímavosti a zostření a vytříbení smyslu vůči moudrosti nebeské u druhých apoštolů.

Nikdo se neubrání hlubokému dojetí při čtení zpráv svědků chudoby Dominikovy. I s této stránky září velikost ducha světce, jenž vyrostl v pokojném blahobytu, ovládal všechnu duchovní vědu své doby, a tak se oddal chudobě apoštolů. — „Blahoslavený Dominik miloval chudobu velmi; jeho blahem bylo cítit chudobu, byl opravdu zamilován do chudoby, byl jedinečný milovník chudoby. Jako děti světa těší přírůstek a nadbytek majetku, tak jemu bylo potěšením strádání v chudobě. Když se mu hlásilo, že není co jísti, měl takovou radost, jakou mají děti země, když skládají do stodol bohatou úrodu.“

Doslovně brai pokyn Páně, nemyslet ustaraně na zítřek, nikdy se nenechal strhnouti ke shánění časných věcí. „Považuje všechny pozemské věci za páru a cítě se bohatým chudobou Ježíše Krista, nejen odmítal majetek či zámožnost, které by zajišťovaly jeho živobytí, nýbrž jako chudáci se v nejčistší radosti spokojoval denními potřebami, které mu vnucovala láska věřících.“

Kdo znal okázale chudě vystupující kacírské kazatele Albigenských a viděl svatého Dominika, poznal pravou chudobu Božího apoštola. Každý by jej na první pohled považoval za ubohého žebráka, když šel pěšky cestou necestou, obyčejně bos, s holí v ruce a na rameni uzlík se dvěma knihami a psacím náčiním, když se zastavoval u dveří příbytků, kolem nichž šel, prose o kousek chleba. Nikdy neměl ani nejmenší měděné mince, ani nějakých zásob na cestu.

Jeho oděv! Nikdo z jeho duchovních synů nenosil tak chatrného šatu jako on. Byl hrubý, záplatovaný, vždy stejný bez ohledu na roční dobu. Jako pravý chudás nosil oděv, dokud jen držel pohromadě; cokoli mu bylo vnučeno ze součástek oděvu, hned daroval některému bratru nebo ulo-

žil do společné šatny. „Nehanbil se předstoupiti ve svém ubohém, na něho nešitém oděvu, před vysoké hodnostáře; mnohdy za takových okolností měl škapulíř příliš krátký, z jiného kusu nežli talár, ale ani dost málo se nehalil do pláště, aby to zakryl; rovněž v obuvi, knihách a ostatních potřebách denního života nepřijal, leč co se shodovalo se stavem chudšasů v takových věcech.“

Svatý Dominik chtěl uskutečnit pravou chudobu apoštolů Páně a proto nezapomněl ani na slovo Páně: „Lišky mají doupata, ptáci nebeští hnízda, ale Syn člověka nemá kam složití hlavu.“ (Luk. 9, 58.) Od svého odchodu z Osmy neměl vlastního příbytku. Nechtěl ho mít až do smrti; nechtěl ho vlastně mít ani po smrti, protože prosil o hrob ve společném hrobě Bratří v křížové chodbě klášterní, „pod nohami bratří“. Dost dlouho se zdržoval ve třech svých hlavních klášteřích, v Římě u svatého Sixta, u svaté Sabiny, v Boloni u svatého Mikuláše; ale nedovolil, aby upravili klášterní celu zvláště pro něho. Když jednal s bratřími nebo představenými, byl buď v jejich celách, nebo ve společných místnostech shromažďovacích, ostatní čas byl v kostele, jak to naznačuje jedna antifona jeho svátku: „Nocuje s Kristem, neměl vlastního lůžka; po záplavě slzí na krátko se položil na dlažbu.“ Konečně jej bratří přestali nutiti, uchvácení takovou láskou k chudobě. A tak si též nakonec vypůjčil místečko, na kterém měl zemřít, od téhož bratra, který mu na smrt nemocnému půjčil poslední čistý hábit.

Zakladatel řádu Kazatelů vědomě vychovával apoštoly podle vzoru apoštolů Páně, následujících svého Mistra. Vždy dbal obou částí slova Páně: „Příklad dal jsem vám — abyste jednali také tak.“ Nikdy neochabující horlivostí a žárlivostí usiloval, aby v srdcích bratří-apoštolů byla taková láska k chudobě, jaká byla v jeho životě a v jeho srdci. Ve svých promluvách se opět a opět vracel k apoštolské chudobě vřelým doporučováním.

Neustával je napomínati, aby vždy chodili ve hrubém šatě, aby si na cesty nebrali peněz, aby všude žili z almužen. V žádném klášteře nestrpěl, co by se podobalo zařízení příbytků zámožných lidí, chtěl a poroučel, aby bratří ve všem ukazovali pohrdání majetkem.

Neústupnou rozhodnost svatého Dominika v záležitosti apoštolské chudoby ukazuje rozmarná příhoda z prvního všeobecného shromáždění řádového v Boloni. Přišli delegáti z jižní Francie, kde následkem slávy Dominikova jména dobrodinci se předstihovali v podporování bratří; delegáti přijeli na dobře opatřených koních, a letopisec dodává „s dobře naplněnými tobolkami“, přes nemalá vydání dlouhé cesty. Znajíce smýšlení svatého Dominika, nechali koně v zájezdnicích domech a šli pěšky do kláštera. Ale svatý Dominik věděl hned celou pravdu; odebral bratřím jejich peníze, prodal na náměstí všechny jejich koně a z těch peněz živil všechny shromážděné bratry. Když pak později bratr hospodář chtěl zvětšiti maličký cely řeholníků, zakročil svatý Dominik a až do jeho smrti zůstalo dílo nedokončené.

Chtěl míti řád mnichů žebravých. Ovšem nemohl věděti, že se podstatně změny poměry a lidská srdce, že se rozmnoží žebravé řády, mužské i ženské, že vychladne láska dobročinná. Již svatý člen řádu dominikánského, arcibiskup florencký Antonín, napsal: „V době svatého Dominika nebylo žádných žebravých řeholí, neboť vlastní mniši toho nepotřebovali; tak bratří dostávali dostatečné almužny. Ale nyní se rozmnožily žebravé řády mužské i ženské a zároveň ochladla láska, takže lidé spíše dají peníze na nějakou nádheru do chrámu, nežli pravidelnou malou podporu žebravých řádů.“ Ale přece všude, kde vládne duch svatého Dominika, jeví se láska jednotlivců i celku k jednoduchosti a chudobě.

Láska k chudobě byla svatému Dominiku záležitostí tak duchovní a svatou, že z chudobnosti

nevyjímal ani kostely. Nařizoval, aby v klášterních chrámech bratří nebylo přepychu, jenž by spíše hlásal schlubnost bohatství nežli lásku k Bohu. Předpisoval bohoslužebné potřeby úzkostlivě čisté, vybraně vkusné, ale při vší vkusnosti jednoduché.

Ale snad přece svatý Dominik něco viděl z budoucnosti a z budoucí změny poměrů. Jeho duch, i když nehledíme k božskému světlu, jímž byl proniknut, byl příliš veliký, aby netušil, že se může stát neproveditelným nařízením, které prosadil na prvním shromáždění řádu, aby se všechny kláštery zřekly pevných důchodů, nesměly v budoucnosti přijmouti pevných důchodů, aby vůbec neměly nic vlastního. Ale také věděl, že v srdcích jeho nových apoštolů musí zůstatí láska k apoštolské chudobě a uskutečnění apoštolské chudoby že musí býti v jejich způsobu života tak, aby chtěli cítiti, aby cítili obtíže chudoby osobní; věděl, že by jinak jeho životní dílo ztrácelo svou účinnost. Jen z takového tušení a z takového přesvědčení si můžeme vysvětliti náhlou změnu v jeho posledních chvílích. Do pokorných slov, do projevů nejněžnější otcovské lásky a starostlivosti najednou jako by děsivě zahřmělo. Umírající svatý Dominik napíná poslední své síly, vztyčuje se na lůžku a prokletím od Boha hrozí každému, kdo se bude snažiti do řádu zavéstí vlastnictví pozemského majetku proti duchu jeho lásky k chudobě.

Přes všechny pohromy rozličných dějinných ran ukazuje řád Dominikův ve svém obrození, že i ve dvacátém století lze se vyhnouti prokletí, že lze v jeho duchu milovati chudobu a býti chudým, i když nelze žiti jen z almužen. Kde je tak, ukazuje se nápadné požehnání, jako se v dobách jiných ukazovalo splnění Otcovy hrozby.

UNIKL OKOVŮM TĚLA

Jako pravý apoštol rozuměl svatý Dominik souvislosti, která je vyjádřena slovem apoštola Pavla, 1. Kor. 9, 27, kde se podle nejnovějšího překladu (Tillmann) praví: „Utloukám tělo své a uvádím je ve službu — abych snad sám nebyl zavržen, káže jiným.“ Ať se překládá jakkoli, „utloukám, trýzním, trestám, podmaňuji“, myšlenka apoštolská zůstává stejná. Tělesná schránka apoštola i její požadavky musí býti postaveny do služby vítězství Kristovy pravdy. To pochopil svatý Dominik jednak ve své velkorysosti; neboť nemůže býti velkorysost tam, kde rozhoduje potěšení, jež velmi snadno je nepřítelem veliké myšlenky a velikého díla. Hlavně pak to pochopil proto, že se opravdově vžil do ducha apoštolů Páně. Když nový apoštol četl apoštola Pavla, mohl právem mysliti na takový překlad pro sebe: utloukám tělo své, uvádím je ve službu.

H. Scheeben napsal o Albigenských: „Žádná náboženská společnost katolické Církve v tehdejší době nemohla lidu poskytnouti podobně rozsáhlý obraz přísnosti zevnějších mravů a umrtvenosti, jako tak zvaní Dokonalí u Albigenských. Úplné odmítání každého světského majetku, úzkostlivě zachovávaný celibát, přísné předpisy o nedovolených pokrmech a nápojích, dlouhé a tuhé posty, naprosté nedbání sebe ve styku s lidmi, zjednávaly jim pověst svatosti,“ a tím ovšem nesmírný vliv. Veliký duch svatého Dominika i zde šel až na konec možnosti. Ve jménu slova apoštola Pavla podroboval tělo, aby sloužilo apoštolské jeho práci. Nespokojil se napodobením kacířských Dokonalých, nýbrž jal se s nimi závoditi. A záhy byl jím zastíněn i nejdokonalejší z Dokonalých Albigenských; tak důkladně vykonával toto „utloukání těla“.

V breviáři se praví o svatém Dominiku: „Před jeho narozením se zdálo matce ve snách, že vidí

psíka, jenž čelistmi drží pochodeň a zapaluje celý svět; tím snem bylo naznačeno, že září jeho svatosti a moudrosti budou národové rozníceni ke křesťanské zbožnosti." Snem se projevil Boží plány. Jako bylo Božím úmyslem obnoviti skrze svatého Dominika život apoštolů Páně, tak mu také od mládí Bůh připravoval cestu, svým světlem a milostí vedl sklony jeho vůle. Boží myšlenka o pravém apoštolu nutně obsahuje toto uniknutí vládě těla, podrobení těla ve služebnost dokonalým sebezapíráním. Je tedy vlastně samozřejmé, že se od mládí Dominikova projevuje snaha odpírati tělu. Velikost ducha a železná důslednost vůle, před ničím se nezastavující let za nejvyššími ideály ovšem způsobily, že vystoupil tak vysoko, až se to zdá nepochopitelným.

Z jeho dětství se vypravuje, že jej dávno před jeho sedmým rokem matka častěji překvapila ležícího na zemi místo v postýlce, ze které vyklouzl. Na školách v Palencii pokračoval s nezadržitelnou důsledností v osvobozování ducha od okovů těla i v oprávněných požadavcích tělesného života. Zde si dal zákon neokusiti ani kapky vína a přesně jej zachovával po celý svůj skoro desítiletý pobyt na školách. Zde začal přímou bolestí útočiti na tělo tvrdým dřívím místo lůžka.

Když seznal reformního ducha ve sboru řeholních kanovníků v Osmě, počal soustavně útočiti. Nejprve bolestí ze strádání. Každodenním chlebem se mu stal tuhý púst. Odtud až do své smrti zachovával tak přísný púst, že je těžko si pomyslití tužší. Obvyklým obědem mu byla mísa polévky a kousek chleba. Od toho pravidla se nepatrně odchýlil jen tehdy, když viděl, že odmítnutím jiného pokrmu by zarmoutil přítomné bratry nebo své hostitele. Takový „bohatý“ oběd si zapsala pečlivě hospodyňka hostitelka světce: „Často byl u našeho stolu, a nevím, že by byl někdy požil více nežli sotva čtvrtinku rybičky, dva žloutky, skývku chleba a sklínku vína, rozředě-

nou třemi čtvrtinami vody.“ Kdykoli mu předložili úpravnější pokrm, ani se ho netknul.

V klášteře u svých bratří také zachovával toto pravidlo. Když v lepších časech se bratřím kláštera boloňského podávalo dvojí vařené jídlo, bral Otec Dominik jen maličko z jednoho. Konečně bratří i hostitelé z veliké úcty ke světcí dělali, že nevidí. Učili se chápati, co napsal Dětrich Apolda: „Tak jeho srdce nebylo nikdy zatíženo, ani živosti jeho ducha nevznikla překážka z pokrmu, poskytnutého tělu,“ a jeho půst si odůvodňovali láskou k ustavičné ponořenosti mysli do tajemství Božích.

Na svých apoštolských cestách ukazoval veliké pochopení pro únavu svých společníků a sháněl pro ně dostatečné nasycení; ale sám jako by nebyl dotčen vyčerpaností z těžkých prací a cest. Od svátku Povýšení svatého kříže (14. září) až do velikonoce zachovával celý půst podle tehdejšího způsobu, to jest, od rána do večera nepožil vůbec ničeho, teprve večer požil postního pokrmu ve své obvyklé odměřenosti. Takový půst také zachovával každý pátek a ve dnech církevního postu. Rovněž po celý svůj apoštolát nepožil masa. Ani nemoc nedovedla zlomiti jeho pevné vůle postu. Nemoc dosáhla jediného rozmnožení výživy o špetku zeleniny nebo kousek ovoce.

Že své posty bral naprosto apoštolsky, dokazuje jeho nejpřísnější půst v Toulouse. Dověděl se, že poblíž města žije několik urozených dám, které odpadly od katolické víry a zachovávají pravidla Albigenských Dokonalých. Před začátkem postní doby přišel k jejich příbytku a prosil o přístřeší přes postní dobu, kdy bude v okolí pracovat. Dámy se rozpakovaly, bojíce se, že je bude přemlouvati. Ale nedovedly slavnému Dominiku dáti odmítavou odpověď. Světec však mlčel a mlčky se jal závoditi s čekatelkami albigenské dokonalosti. Upravil svůj půst tak, že po celých čtyřicet dní nepožil vůbec ničeho mimo

chléb a studenou vodu. O velikonočních svátcích pak se zbloudilé ovečky vrátily k pravému Pastýři duší v Církvi katolické. Děťích Apolda přidává, že Pán dal ještě jinou milost svému apoštolu za toto jeho hrdinství: „O velikonočních byl svěžejší a silnější než před tím; jeho duše se naplnila sladkostí Boží a tento neviditelný pokrm jej více vyživil nežli máslo a maso.“

Jinou bolestí ze strádání podroboval svatý Dominik tělo služebností. Postrádáním spánku. Jeho další každodenní pokání bylo, že téměř nikdy neodpočíval v lůžku. Čas určený ke spánku obvykle trávil v kostele. Neměl-li chrámu, schoullil se někde v koutě pohostinného domu na zem; když mu pečliví hostitelé připravili lůžko, učinili tutéž zkušenost jako paní Bécéda, Jež vypravovala: „Dala jsem mu upravit lůžko, ale ráno jsem je našla tak, jak bylo večer upraveno, netknuté, neboť blahoslavený Dominik spal obyčejně na zemi.“ I v té věci byla síla jeho vůle tak důsledná, že kdykoli se shroutil únavou nebo bolestí a bratři jej uložili do lůžka, jakmile přišel k sobě, ihned sklouzl na zem, neboť „nebyl zvyklý odpočívat v lůžku“, jak praví staří svědci jeho života.

Svatý Dominik však ještě útočil na tělo bolestí, kterou sám přidával, nespokojen bolestí z pouhého strádání. Tu přicházíme ke skutkům tělesné kajícího pokání, při nichž se neubráníme děsu. Jeho košile byla buď z nejhrušší vlny nebo žíněná. Až do smrti nosil kolem beder na holém těle železný řetěz. Ať byl kdekoli, s vynalézavostí mučitele využíval všeho, čím by si mohl způsobit bolest. Děťích Apolda vypravuje: „Mimo lidská obydlí chodil vždy bos, i přes ostří kamení, i přes bodavé trny a často jeho nohy byly samá krev. Tu říkával se svatou veselostí: Hle, toť kousek našeho pokání.“ Vyzýval pak své společníky, aby s ním zpívali chválu Pánu Bohu, že mu dopřál bolesti. Na cestách nikdy nedovolil, aby mu někdo pomohl nésti jeho raneček, nesl je vytrvale na svých,

obyčejně rozdrásaných, zádech. J. D. Rambaud tvrdí směle, že nikdo nepřekonal hrdínskost svatého Dominika v bičování nevinného těla. Slova téhož autora velmi jasně shrnují obraz tělesných muk, která si působil svatý Dominik ve své božské lásce.

„Každou noc se třikrát a dlouho bičoval do krve; jednou za sebe, po druhé za obrácení hříšníků, po třetí za vysvobození duší, které trpí v očistci. Jeskyně u španělského města Segovie, v níž po dobu svého pobytu v tom městě měl svůj útulek pro rozjímání a modlitby, měla ještě mnoho let po jeho smrti mocné stopy jeho krve. Jeho důtky tvořily tři řetízky. Často, když jeho duši přemohla žízeň po největší podobnosti s utrpením Páně, rozkázal některému bratru, aby jej ze všech sil bičoval, jako katané jeho božského Mistra.“

„Strašné přísnosti svatého Dominika zůstanou neproniknutelnou záhadou pro toho, kdo nechápe, že, když Boží láska svými vlnami zaplaví lidské srdce, stane se srdci nutností následovat Spasitele v jeho utrpení; nikdy jich nepochopí, kdo neví, kolik síly dají duši dary Ducha svatého, když se člověk vychová na čistý nástroj Ducha svatého.“ Ale všechno „utloukání těla“ u svatého Dominika pochopí, kdo zná velikost jeho ducha a jeho ideál býti apoštolem, jako byli apoštolové Páně a hlavně svatý Pavel. Neboť čím jest apoštol statečnější proti sobě, tím je statečnější a neodolatelnější ve svém apoštolském díle, které má odvést duše s cest záhuby a přivést na cesty Boží, a k cíli těch cest, na srdce Boží. Ve svatém závodění s přísným zevnějškem kacířských Dokonalých dosáhl svatý Dominik vítězství tak úžasného, že se důstojně řadí k vítězství prvních apoštolů.

ŽÁDNÉ STRASTI SVĚTCE NEZLOMILY

Velikou část výchovy osobností apoštolů tvořilo to, co jest uloženo v tolikrát opakovaném slově Páně: „Nebojte se.“ A v tom slovu odpovídajícím předpovídání nesmírných strastí, které bude apoštolům podstoupiti. Skutečně to patří do podstaty apoštolské duše, aby v ní bylo pevně zakotveno, co zpívá antifona o svatém Dominiku: „Žádné strasti světce nezlomily.“ Apoštol jest bojovník; bojovník vrátký nezvítězí.

H. Scheeben napsal o svatém Dominiku stručnou větu, ve které se odráží celá nezlomná vyrovnanost světcovy duše: „Muž klidně rozvažující, nikdy nejednající ukvapeně, neustupující od cíle, jehož správnost jednou poznal.“ Vědecky střízlivá věta otvírá úžasný výhled do světcovy duše. V samé duši Dominikově se ukazuje vzor a pramen toho, co jiný učenec (Clérissac) řekl o jeho díle, že jest na první pohled velmi jednoduché, ale ta jednoduchost že skrývá mnohonásobnou složitost krás. Jednoduchost se jeví v takovém muži klidu, neukvapenosti, neznajícím návratu k jedinou opuštěnému, ani upouštění od jedinou uchopeného. Ale ta jednoduchost jest vykoupěna velmi obsáhlou složitostí boje proti všemu, co přivádí člověka na okliky, do rozpaků nerozhodnosti a nestálosti, ať tomu řekneme utrpení nebo vábení, láska nebo nenávisť. Jest tato jednoduchost vykoupěna vítězným vybojováním všech bojů proti všem útokům všech nectností a vášní; dosažením všech ctností, které jsou opakem takových nectností a vládkyněmi takových vášní. Takovou vítěznou bytost nazýváme vyrovnanou duší, kterou v její pevné jednoduchosti nic nezlomí.

Málo je takových docela vyrovnaných duší. Vždycky jsou to duše v určitém stupni svaté, jsou-li skutečně vyrovnané, jestliže ve všech okolnostech života se tak drží ve své moci, že nic nezmate jejich klidný tok života, ani ho nevyvede

z břehů. Všechno přijmou a nesou s pokojnou trpělivostí, na vše hledí pohledem nezkaleně jasným. Dokonalá vyrovnanost předpokládá dokonalou odevzdanost Boží vůli, dokonalý vnitřní pokoj, a před tím velmi tuhý boj proti sobě.

Jsou to nejen duše svaté, ale vždycky duše vůdcovské. Každého vůdce vedl Bůh ve svých plánech cestou k této vyrovnanosti a velmi záhy jej k ní přivedl. Vyrovnanost duše v každých okolnostech života vlastního i cizího, nekolísající ani v okolnostech nejobtížnějších a nejspletitějších, jest přímo prst Boží, ukazující na Božího vyvoleného, na vůdcovství posvěceného. Jest bcžským potvrzením, kterého se dostává vůdčí autoritě, jest božskou silou vlivu na každého, kdo se octne v obzoru vůdcově. U zvláště vyvolených vůdců pak nekončí tento jejich vliv ani hrobem, přetrvá jejich smrt a žije v jejich díle, které zanechali jako cestu, na níž dále vedou.

Nyní můžeme dobře vidět nový rys velikosti svatého Dominika. On, svatý vůdce, jest z několika nejvybranějších mezi málem vybraných. Když promyslíme zprávy o jeho životě, máme první dojem, jak právě tato vyrovnanost jeho bytosti působila nápadně na všechny, kteří se s ním setkali. I toho může býti důkazem jasná hvězda na jeho čele, symbol neochvějného klidu duše.

Nikdo neviděl svatého Dominika rozčileného, pobouřeného vlivem jakékoliv lidské vášně nebo pohnutky. Jen o jednom případě vypravují svědci: když byl svědkem jakéhokoli neštěstí svých bližních, rozechvěl se dojetím až do dna srdce. Děťich Apolda napsal: „Vyrovnanost jeho duše byla tak dokonale upevněná, že jí nic nemohlo otrástit.“ Vilém Petr si vzpomíná na podrobnosti a svědčí: „Bezpráví a pohany přijímal s trpělivostí a radostí, jako dar velmi vzácný. Pronásledování ho nerozrušilo, často chodil prostřed nebezpečí s nebojácnou bezpečností, ani jednou ho strach neodvrátil od jeho cesty. Takový byl, že, když byl

na cestě přemožen vyčerpaností sil, ani nepomyslel na kacíře, kteří v těch dnech na něho číhali, ukládajíce mu o život; uleh na kraj cesty a hned usnul jako bezstarostné dítě a jako vojevůdce prostřed nepřemožitelné družiny. Byl mnohem šťastnější a spokojenější prostřed životních protivenství nežli v úspěchu. Nejen Bůh, svědek jeho duše, ale i všichni svědci jeho viditelného života poznali, že se těšil z protivenství, jako by byl připadl na bohatou kořist." Když mu jeho nepřátelé zlořečili, ani brvou nepohnul; jen rukou pohnul, aby jim požehnal, rty pohnul, aby se za ně pomodlil. Pravý apoštol Mistra apoštolů, o němž kníže apoštolů svědčí: „Když mu spílali, nespílal v odvetu, když trpěl, nehrozil, nýbrž odevzdával se tomu, jenž soudí spravedlivě." (1. Petr.)

Na častých, dlouhých a odlehlých cestách se mu nejednou stalo, že v lidových zájezdních útulcích se s ním jednalo bezohledně. Když se světec musil uchýlit do takových míst, ježto nebylo na blízku kláštera, vždycky mu nastalo nějaké utrpení od hostinského nebo od hostů. Ale nikdy nikdo od něho neslyšel ani nejtíššího povzdechu stesku, nýbrž radostné zpěvy hymnů. Býval mnohem radostnější výraz jeho tváře v takovém útulku poutníků, nežli když se mu dostalo pohostinství kláštera nebo pozorných dobrodinců.

Výraz jeho tváře vždy činil dojem spokojené usměvavosti, uchvacoval každého svou bezmračnou jasností, vyzařoval bezednou spokojenost a neochvějný klid srdce. Kdo pohleděl do této tváře, bez rozmyslu se svěřil jeho vůdcovství, neboť tato tichá jistota, zářící na jeho tváři, překonávala všechny pochybnosti lépe než deset důvodů, sama dostačujíc za důvod nezvratné jistoty a bezpečnosti a pravé cesty.

Svatý Dominik byl po celý svůj život více pod střechou Boží přírody nežli pod střechami lidských příbytků. Na cestách po Španělsku, Francii, Itálii, když přecházel ledovce a strmé alpské stěny a

pyrenejské skály, když putoval žírnými rovinami nebo písečnými pustinami, byl vydán všem nepohodám času. Zkusil, co je tuhnouti mrazem a omdlévati vedrem, býti zasypán sněhem a promočen deštěm. A přece se zdálo, že o tom všem ani neví. Rachotem bouře a hukotem vod pronikal ke sluchu průvodců milý hlas jejich Vůdce, s klidnou radostí zpívajícího, jako by zpíval prostřed bratří v pokojných lavicích kostelního kůru.

Takové ovládání sebe v okoinostech, lidsky takřka nemožných, ukazuje, s jakou moudrostí a zralou vyrovnaností svatý Dominik pronášel každé své slovo a konal každé své dílo. Vyrovnanost je totiž možná jenom tam, kde vůči všem nárazům rozechvívajících událostí a věcí má člověk nezlomnou oporu v mocnosti největší a nejpevnější; když člověk ani v nejhroznějším a nejméně očekávaném náporu neztratí vědomí živého a synovského spojení s nejmoudřejším a všemohoucím Otcem. Duše svatého Dominika byla příliš hluboká, aby jen na chvíli ztratila tu jistotu a z ní plynoucí klid. Proto se také nikdy k ničemu nerozhodoval, leč po delší rozvaze a ještě delší modlitbě. Ukazoval Boží moudrosti důvody pro různá řešení, prosebně ukazoval Boží všemohoucnosti, co stojí v cestě.

Svatý Dominik byl muž vyrovnané duše také proto, že byl mužem „podivuhodné naděje“, a tuto podivuhodnou naději vkládal i do duše svých synů, kteří dodnes na to nezapomněli. Dovolávají se této jeho vyrovnanosti v nejpevnějším doufání, které nikdy nezklame, a zpívají nejúspěšnější modlitbu ke svému Otci v nejvážnějších chvílích: *O spem miram, quam dedisti* — Pro podivuhodnou naději, kterou jsi dal . . . Tu je také důvod pevnosti svatého Dominika v jednou pojatých rozhodnutích. Byl si příliš jistý, že uvažoval a rozhodoval se skutečně s Pánem Bohem; že tedy nesmí Nejvyššího Pána svého považovati za schopného omylu. Pochopíme pak jako samozřej-

most, že ani nejvyšší hodnostář nedovedl změnit jeho takového rozhodnutí, i když to byli nejednou arcibiskup narbonský, biskup toulouský, duchovní preláti, světští kněží a světští hodnostáři; to bylo tehdy, když mu radili podle lidského rozumu a podle svého zájmu; avšak on viděl řád, o němž se radil s Boží Moudrostí.

S vyrovnaností veliké duše také řídil svůj řád. Když chtěl pokárati nebo napomínati, delší dobu napřed bedlivě pozoroval a uvažoval, aby našel pravou chvíli, kdy bratr bude nejpřístupnější, maje duši upravenou pro slovo i třeba pro pokání. Pak promluvil a jednal, a jeho slovo a uložené pokání bylo vždy přijato s takovou svatou láskou k řádu, z jakého vycházelo. Bratr Rodolf svědčí: „Když upozoroval v bratrově jednání chybu, často dělal, že nic nepozoruje; ale když nastala vhodná chvíle, řekl bratrovi s tváří milujícího vážného otce: „Bratře, to nebylo dobře; uznej, že je to pravda.“ Tím dosáhl, že bratří přicházeli sami prositi o pokání.“ — Všechna jeho slova nesla pečeť Boží moudrosti. I nejdůvěrnější svědci jeho života praví, že nikdy nepronesl slova, jehož by potom musil litovati.

Ovládnutí celé bytosti z vědomého a bezpečného spojení s Boží moudrostí způsobilo vítězství svatého Dominika ve složitosti lidských ctností a nedostatků a dalo celé jeho bytosti a činnosti ráz jednoduchosti. Jednoduchý byl, v jeho slovech a skutcích se nikdy neprojevila žádná obojakost, neurčitost, neupřímnost. Na každém jeho slově se mohl stavěti pevný příbytek celého života. To zůstalo rázem jeho řádu v dobách a na místech, kde byl blízký duchu svého svatého Otce. Nikoli cestou diplomatických intrik, nýbrž cestou jednoduché přímosti šel vždy za pravdou poznanou před Boží moudrostí, bez přetvářky, bez vyhledávání pomoci podle pravidel světské politiky a chytrosti. Na čas z toho povstaly zevnější škody, ale jen na čas. Protože duch byl pravý,

přišlo pak vítězství ducha, ukázalo se, jak lidská chytrost zahyne vždy ve svém předivu, kdežto jednoduchá a přímá cesta Boží moudrosti vede přes největší nemožnosti k největším úspěchům.

PRODLÉVAL V NEBESKÝCH KONČINÁCH

Mistr apoštolů byl mistrem modlitby. Na důkaz dostačí jediný výrok evangelia: „Přes noc setrval na modlitbě k Bohu.“ (Luk. 6, 12.) Svě apoštolů Pán velmi obsáhle poučoval o modlitbě, cvičil je v modlitbě. Důrazně jim opakoval, že vláda zla se nepřekoná, leč vytrvalou modlitbou, modlitba vítězí nad vnitřními a zevnějšími nepřáteli Božího království, všechno lze obdržeti modlitbou, modlitbou takovou, jakou konal a jaké učil Mistr. Pán vychovával své apoštolů na muže modlitby, pokorného, důvěřivého, vytrvalého a věrného držení duše na Božích výšinách.

Ze Skutků apoštolů a hlavně z listů apoštolů Páně silně vane tento duch modlitby. Lze docela snadno viděti, jak se apoštolové Páně sami modlili všemi způsoby modlitby a věřícím hlásali modlitbu jako pomoc ve všem a proti všemu.

Svatý Dominik chtěl ve své osobnosti a ve svém díle vzkřísiti apoštolů Páně. Musil tedy býti skutečným mužem modlitby. Když obnovoval království Boží na zemi, musil zároveň „prodlévat v nebeských končinách“, jak o něm zpívá hymnus. Vlastně již od kolébky býval v nebeských končinách jako doma. S věkem rostlo toto přebývání, stále více času věnoval pozdvižení mysli k Bohu. Řeholní kanovníci v Osmě již v něm viděli hotového muže modlitby, jenž se uměl zavírat každé zbytečné rozptýlenosti a celé noci udržel mysl ponořenou do spojení s nebem.

Se začátkem apoštolů činnosti dosáhla v jeho duši modlitba stupně, na kterém stáli nejslavnější a největší přátelé Boží. Ani starosti apoštolů,

ani záležitosti zakladatelské, ani přátelé, ani nepřátelé nemohli překážeti jeho prodlívání v nejvyšších oblastech důvěrnosti s Bohem. Jeho myšlenky a city srdce se staly krásným odleskem Ježíše Krista, jenž ve dne pracoval v nejužším spojení s nebeským Otcem, noc byla dobou odpočinku bděním v nerušeném a úplném sjednocení s Otcem. Opat Vilém Petr, jenž ve svých svědectvích rád mluví o své zkušenosti, praví: „Neviděl jsem nikdy člověka, který by byl zběhlejší v modlitbě,“ a mohl dodat: a hladnějši modlitby. Neboť svatý Dominik se modlil vždy a všude.

Rajmund Garald vypravuje, jak se modlil na cestách: „Když jsem jednou s ním a ostatními bratry šel pustým a hlubokým hvozdem, zůstal blažený Dominik sám vzadu v modlitbě, jak vždycky činil. Když jsme se ho nemohli dočkat, šli jsme ho hledat a našli jsme jej v samotě lesa na kolenou v modlitbě... jako by nevěděl, že les je plný hladových vlků, kteří právě v té době zahubili mnoho lidí.“

Duchovní synové znali Otce Dominika jako muže podivuhodné modlitby, sami ho toužili následovati, pročež jej pozorovali. Schovávali se po koutech kostela, aby poznali, jak se modlí. Od nich máme přesný obraz způsobů modlitby svatého Dominika. Začínal u svatostánku, obešel oltáře a zase poklekl u svatostánku a mluvil dlouho s Pánem Bohem. Při té rozmluvě byla celá jeho bytost rozechvěna zároveň uctivostí a láskou, takže nemohl zůstat v mlčení. Hluboké vzdechy se mu chvěly na rtech, mluvil jako s člověkem, zapomněl na své okolí a mocným hlasem volal k Bohu. Celé tělo dal do služby modlitby duše. Obvykle začínal modlitbu hlubokou úklonou — kterou na památku Otcovu podržely a často opakují dominikánské obřady. Potom se vrhl tváří k zemi v hluboké pokoře. Při tom bylo slyšet prosbu: Pane, smluj se nade mnou, hříšníkem. Povstal, upřel zrak na kříž a zdálo se, že z jeho planoucích očí jdou světlé

paprsky ke znamení spásy. Pak jal se klekati, často až stokrát za sebou, se zrakem upřeným tu na svatostánek, tu na obraz Ukřižovaného. Při tom zářila jeho tvář vnitřním štěstím a láskou, nebo byla zalitá slzami. Nemluvil, jen opět a opět opakoval své úklony. Tento způsob služby těla v modlitbě byl svatému Dominiku tak drahý, že se k němu vracel i v největší únavě. Často, když některý jeho k smrti unavený společník procltnul ze spánku, viděl Otce Dominika nehlučně vykonávati své hluboké úklony a poklekání.

Při svých rozjímáních, když hledal Boží pravdu v tom, co dříve pozorně četl, držel ruce jako by v nich měl knihu. Svědkové praví, že v takové pozornosti činil dojem anděla nebo proroka Božího, rozmlouvajícího s Bohem. Stával s rozpřaženými rukama jako kněz u oltáře při modlitbách; nakláněl hlavu, jako by chtěl lépe slyšeti hlasy s nebe, zakrýval si oči, aby nebyl rušen ani pohledem, ani paprsky světla; stál na špičkách nohou s tváří napjatě upřenou k nebi a ruce držel kolmo vztažené k nebi a dlaněmi spojené, jako by chtěl rychlostí šípu letěti k nebesům. Ve zvláště naléhavých prosbách stál rozpjat v podobě kříže.

Způsob modlitby svatého Dominika prozrazuje zvláště jeden ze tří hlavních předmětů jeho pobožností, myšlení na svatý kříž. Kříž Páně byl skutečně předmětem, který zaujímal velikou část jeho modliteb. Dominikovy tělesné pohyby při modlitbě z větší části upomínají na znamení kříže, přímo nebo nepřímo. Kříž chtěl míti v příbytku každého bratra i na význačných místech kláštera, před křížem konal nejčastěji svá rozjímání; vždycky před křížem, neměl-li svatostánku. Pod křížem nebyla jeho tvář nikdy bez slzí dojetí, lásky a kajícnosti; v důvěrné chvílce řekl řádovému bratrovi: „Kříž jest moje kniha, ve které čtu, co jsem přijal, získal a ztratil.“

Druhým hlavním předmětem jeho pobožnosti bylo tajemství Eucharistie. Můžeme říci, že nebylo

slavnějšího adorátora na zemi. Dostalo se mu čestného jména „ponocujícího s Kristem“. Ale nejvíce hořela jeho láska ke svátostnému Spasiteli, když přistoupil k oltáři obětovati nejsvětější obět. Nebylo mu možné konati svatá tajemství bez nejhlubšího rozechvění. Čím více se blížila chvíle proměňování, tím hojněji kanuly slzy po jeho tváři, hlas se chvěl. Od pozdvihování neustával upírati zářící zrak na svatou Hostii, tvář jeho byla zároveň bílá jako sníh a zářící jako v prudkém světle. Modlitbu Páně Otčenáš při mši svaté se jako pravý apoštol modlil „s přízvukem serafa“ s důrazem a výrazností andělské lásky. Právě tato jeho láska ke Kristu svátostnému byla důvodem, že tichou mši svatou sloužil jenom v soukromých kaplích; jakmile však mohl sloužiti v kostele, vždy mši svatou zpíval — aby mohl Pána tím více oslavit i sobě umožniti projev hlasité a krásněji ukazované úcty a lásky. Jako svou lásku k posvátnému zpěvu, tak i toto každodenní zpívání mše svaté odkázal svému řádu, jenž dodnes, kde jen je možné, zachovává toto následování svého Otce.

Třetím předmětem zvláštní úcty a modlitby svatého Dominika byla svatá Boží Rodička. Abiigenští kacíři popírali důstojnost Matky Boží a snažili se vyrvatí ze srdce lidu lásku k nejblahoslavenější Panně. Boží moudrost i v tomto směru připravila apoštola pravdy. Připravila v jeho srdci láskou pravého apoštola k Matce božského Mistra apoštolů. Nejlépe jest jeho lásku viděti na jeho díle od prvních začátků. Svatý Dominik pro sebe a pro své dílo spoléhal na ochranu nejsvětější Panny bez výhrady. Dominikánské kroniky jsou plné zaručených zpráv o zvláštní přízni Matky Boží k Dominiku a jeho řádu; to je důkazem zvláštní úcty a lásky svatého Dominika. V prvních svých dobách byl řád dominikánský jediný řád, zasluhující jména řádu mariánského, byl první řád v Církvi Boží, jenž vynikal nápadně v bohoslužbách projevovanou láskou k Matce Spasitelově, a podle této

lásky také byl poznáván. Mariánská modlitba růžence, která vyšla z řádu dominikánského a vítězně ovládla všechny duše křesťanské, nejprostší i nejvyspělejší, jest velikým důkazem jedinečné lásky mariánské v srdcích hlasatelů mariánské lásky, a jejich Otce.

Svatý Dominik prodléval v nebeských končinách modlitbami tak obširnými a hlubokými, že dokonale splnily požadavek Páně: Modlete se bez ustání. Proto byly jeho modlitby tak účinné. Svědkové jeho modliteb a jejich výsledků tvrdí, že modlitba Otce Dominika měla neodolatelný vliv na srdce Boží. Po jeho smrti jim to bylo potvrzeno, když se přihlásil bývalý převor cisterckého kláštera v Casemare a dosvědčoval, že jednou ve svátek Navštívení Panny Marie mu pravil blažený Dominik: „Svěřím vám jednu věc, kterou jsem ještě neřekl nikomu a kterou musíte zachováti v tajnosti až do mé smrti. Pán Bůh mi nikdy ničeho neodepřel, oč jsem jej prosil.“

Jeden příklad účinnosti jeho modlitby tvoří něžně krásnou stránku životopisu svatého Dominika, neboť mimo moc jeho modlitby je v něm také celé jeho krásné srdce. Mladý novic v klášteře svaté Sabiny v Římě pozbyl myslí ze strachu před tíhou řádových povinností. Chtěl odejít do světa. Když přišel smutně ke svatému Oci Dominikovi, zahleděl se naň dobrý otec a řekl: „Synu můj, prosím tě, počkej ještě jen chvíli, a potom jsi volný, můžeš udělati co chceš.“ Po těch slovech se položil tváří na zem a modlil se. Modlil se malou chvíli — a mladý novic se položil na zem vedle svatého Otce Dominika a s pláčem odprošoval Pána Boha i otce své duše a sliboval, že v řádě chce žítí a umřítí.

Svatý Dominik byl veliký muž modlitby. Jeho soukromé modlitby, jeho noci obětované modlitbám, jeho láska ke společné modlitbě klášterní, jeho vroucnost u oltáře, jeho ustavičné rozmlouvání „s Bohem nebo o Bohu“, jeho skoro nepře-

tržltá ponořenost v Bohu, jeho neustávající pozdvižení mysli k Bohu jsou vysvětlením vpravdě apoštolského úspěchu jeho díla. Neboť jest napsáno: „Kdo je ze země, jest zemský a mluví po zemsku; kdo s nebe přichází, jest nad všechny.“ (Jan 3, 31.) Svatý Dominik dlel v nebeských končinách. „Po celý svůj život udržoval ve chrámě svého těla Pánu zlatý oltář, na kterém ustavičně hořely svaté touhy a krásné modlitby.“ (Bl. Jordán.)

DOBŘÝ OTEC

Odborníci ve svatých Písmech praví, že Pán Ježíš se dovolával své dokonalé dobroty jako důkazu svého božství. Apoštol Pavel praví Efeským křesťanům, že Pán Ježíš je ztělesnění Boží dobroty; od křesťanů žádá to, čím sám vyniká, proniknutí duše smýšlením tohoto Ježíše Krista, Mistra dobrého, jenž byl dobrota sama, soucitný, ochotný, pozorný, milosrdný, žehnající. Nový apoštol, svatý Dominik, byl i zde tak nápadným následovníkem Pána Ježíše a jeho apoštolů, že se v jeho řádě po všechny věky udrželo nové čestné jméno, jako jeho nejvlastnější osobní jméno: „plus pater — dobrý otec“.

Kronikáři třináctého století svým způsobem psaní prozrazují, že usilovně hledají pro vyjádření této stránky apoštolské duše svatého Dominika nejněžnější a nejkrásnější výrazy svého dojatého srdce. V jejich zprávách čteme, že již v dětském věku Dominik zářil projevy zvláštní dobroty. Na vysokém učení v Palencii prodal všechno, co kdo chtěl od něho koupiti, prodal i své drahé knihy a celý výtěžek rozdal hladovým ve městě. Na udívené otázky přátel odpovídal: „Jak bych mohl svého ducha sytiti z mrtvých kůží (knih pergamenových), když vidím lidi umíratí hladem?“ Že to nebyl jen náhlý výbuch citu, nýbrž projev vypěstované svaté dobrotivosti v duši, dokazuje druhý

případ nedlouho potom, také v Palencii. Dověděl se, že má být prodán do otroctví jediný syn a živitel chudé rodiny; Dominik nabídl sebe za otroka místo něho.

Soucitná láska svatého Dominika vůči každé bídě byla vždycky bdělá. Když zdaleka uviděl lidské příbytky, hlavně města, zesmutněl. Myslíl ve svém citu pro bídu lidskou, kolik tělesné a mravní bídy je nahromaděno v tomto množství lidských příbytků. Jeho tvář zbledla smutkem, často i zaplakal, jako kdysi Mistr apoštolů plakal nad Jerusalemem, v hluboké soucitné dobrotě svého srdce. Dobrota srdce zůstávala s ním i v jeho modlitbách. Bratří byli zvyklí ze svatých modliteb svého Otce slýchatí mocné vzdechy, které se stupňovaly až do hlasitého volání: „Pane, smiluj se nad tímto lidem! Pane, co bude z hříšníků?“ Světec měl dar slzí v modlitbě, ale nejvíce slzí brázdilo jeho tvář, když bylo jeho srdce dojata myšlenkou na zbloudilé ovečky, které by chtěl všechny přivést do jediného ovčince Dobrého Pastýře.

Dobrý Otec byl nevýslovně milý ve svém jednání. Jeho tvář, věrný obraz vyrovnané duše, získávala mu naráz srdce lidí. Na první pohled všichni cítili vábení k němu v neomezené důvěře. Proto duše zmítané bouřemi pokušení, pochybností, výčitek nebo jakéhokoli utrpení, chvátaly k němu, v jeho dobrém a milosrdném srdci hledající a také nalézající pochopení a návrat ztraceného klidu. Zvláště pro duše bojácné, malomyslné, skleslé mysli, měl služebník Boží tak jemná a milá slova, že konal divy potěšení, povzbuzení a posily. Bratr Jan Navarský dosvědčuje, že „tento muž si svou vlídností získával srdce všech, bohatých i chudých, židů i nevěřících; všichni jej měli rádi, mimo zapřísáhlé nepřátele Církve“. Prohlašuje Dominika za svatého, praví papež Řehoř IX.: „Vždy proniknut láskou k bližním, prokazoval lásku skutkem, se soucitem, vedeným

moudrostí.“ Podle svědectví opata Viléma Petra byl světec vždycky ochoten dáti všechno, co měl, když jeho moudrost viděla, že je to vhodné.

Pravá добрota srdce jest jemná a dojemně pozorná. Druhému způsobiti radosti, zvláště radost neočekávanou, to bylo svatou zálibou milého Otce. Jeden takový zaznamenaný případ mluví snad nejhlasitěji, jsa výrazem vycvičenosti v jemné pozornosti milého Otce. Svatý Dominik konal dlouhou a velmi obtížnou cestu Španělskem. Při všech obtížích a nejmáhnějších záležitostech nezapomněl na své milé sestry řeholní a při svém návratu je chtěl překvapiti. Přinesl jim jako dárek z cesty malé skřínky z ebenového dřeva. Pro každou sestru měl jednu ve svém uzlíčku, a to břemeno nesl celým Španělskem. A ještě: takovou zdánlivě nevhodnou věc jim přinesl Otec, který tak žárlivě střežil chudobu a odstraňoval všechno zbytečné. Dobrota Otcova překonala obavy lásky k chudobě.

Jeho duchovní synové mu dali jméno „Milý Otec“ a „Těšitel bratří“; věděli, proč. Právě zde se nám jeví jeho dobrota v celé kráse pravé ctnosti a ne jen jako jaksi nepřekonatelná slabost měkkého srdce a nerozhodné duše. Jeho dobrota byla zároveň měkká a mužná, něžná a pevná. Nebyla to ona dobrota, která pod dojmem obav, že bude tvrdá a příliš přísná, smlouvá se vším a ustupuje všemu a dovoluje všechno. Taková dobrota je snadná, ale také jistou známkou slabé duše — není svatou ctností. Ale silná duše má svatou ctnost dobroty. Nebojí se zasáhnouti s přesnou spravedlností, nebojí se způsobiti bolest, jen dbá, aby spravedlnost byla skutečně přesná a bolest jen nezbytně nutná. První životopisci pod dojmem takové svaté a silné dobroty dali svému Otci jméno nesmírně něžného těšitele bratří. To jméno mu zůstalo. Za jeho života všichni vyslovovali přesvědčení, že taková dobrota srdce jest jen jednou mezi nimi, a že po jeho smrti jim

nezbude než volati do nebe za ním: „Splň, Otče, cos slíbil.“

Když svatý Dominik seznal buď z lidských zpráv nebo z Božího osvětlení, že je v klášteře bratr, jakýmkoli způsobem pokoušený, rozrušený nebo malomyslný, chvátal k němu, svou neodolatelnou srdečností jej přivedl do řeči; bratr cítil z pohledu a hlasu Otcova, že jest mu otevřena celá dobrota srdce, jež se táže na podrobnosti duševních bojů. A bylo po boji. Často míval před sebou svatý Dominik ony povahy, které nedovedou do podrobností mluvit o sobě, jako by měly zamčená ústa, když mají promluvit o tom, co je vlastně nejvíce tíží. Tu svatý Dominik prostě přišel a řekl hned sám bratrovi, co tíží jeho duši, protože dobrota Boží sama otvírala tajemství srdcí jeho dobrotě. Svými milými, ale při tom průhledně jasnými a přesnými slovy i radami zaplašil i nejprudší bouře, zjasnil i nejspletitější bludiště v duši.

Miláčky dobroty Dominikovy byli novlci. Věděl, že právě novic nutně musí na začátku zcela nového života v řeholi vybojovatí svá vítězství a že od vítězství v takových bojích závisí celý život v řeholi. Neboť jaké je překonání, takový je celý směr dalšího života, buď cele řeholní, nebo polovičatý. Otec Dominik chtěl míti duše cele své. Proto nepromeškal ani jediné příležitosti, aby zabránil zkáze duše, která by si sama neuměla vybojovatí svůj nový život. Mnoho jest o tom psáno v kronikách; a mnohem více jen tušíme, kolik noviců zachránil pro cele svaté povolání. Tušíme to z posledních hodin jeho života. Současníci napsali o něm, že tu byl jako patriarcha Jakub ve Starém zákoně, jenž před smrtí shromáždil u svého smrtelného lůžka všechny své syny, dával jim poslední naučení, předpovídal jejich životní cesty, žehnal jim; ale napřed a nejvřeleji žehnal svým nejmladším synům. Tak svatý Dominik nejprve dal zavolati k sobě novice kláštera svatého

Mikuláše v Boloni a slzíci mládež svého řádu „těšil a povzbuzoval slovy hluboké lásky a s blažným úsměvem ve tváři“.

Pravá добрota nečeká, až bude volána na pomoc, umí vycítiti bídu, která se neodvažuje promluvit. V takových záležitostech měl svatý Otec Dominik nejkrásnější a nejjemnější bystrozrak mateřského srdce, pozornost a výmluvnost pravé a celé matky. Kdykoli viděl své duchovní syny smutné, nemohl jich spatřiti, nemohl přejíti, aniž by se u nich zastavil, ukázal jim zdvojenou laskavost, pozornost a pečlivost; takovým duším věnoval velmi mnoho času ve svých modlitbách. Nemocní bratři mohli vždycky býti jisti pozornou a účinnou pomocí hmotnou i duchovní tohoto „opravdového otce“, jak jej nazývali. I zde svědčí opat Vilém Petr: „Těšil je s vřelou laskavostí, v podivuhodné pokojnosti snášel jejich slabosti.“ Protože jeho добрota byla pravá, pevná svatá ctnost, uměl a chtěl sám postrádati všeho, ale také chtěl a usiloval, aby jeho synové měli všeho v takovém dostatku, jaký připouštěla řeholní pravidla.

Nejstarší životopisci se zvláštní zálibou se obírají touto pravou mateřskostí svatého Dominika. Když v noci se dlouho modlil a lkal v slzách před tváří svého Boha, kdykoli mu zbyla ještě chvílka, než byli bratři buzení na jitřní hodinky, obcházel klášter bos, aby nikoho nerušil. Nahlédl do cely každého bratra; měl-li některý z nepokojného spánku šat v neladu, jemně jej upravil, s radostí hleděl na bratry jako děti spící a každého požehnal.

Mateřská добрota svatého Dominika však byla mateřskost veliké duše. Proto byla držena láskou pravého otce. Mateřské srdce samo o sobě jest ochotno přehlédnouti všechno, odpustiti nejen vinu, nýbrž i zadostučinění za vinu, i náhradu škody. Avšak svatý Dominik byl milý otec, což znamená spojení obojího srdce, mateřského i otcov-

ského. Uměl nevidět a přehlížet na čas, ale ne na vždycky; uměl odpustit provinění, jako by se nebylo stalo, ale jako spravedlivý otec nesměl odpustit zadostučinění spravedlnosti za provinění. Ve své velikosti věděl, že je třeba způsobit bolest na jedné straně, aby nenastala bolest všude, že jest ujmouti dobru na jedné straně, aby nastalo dobro všude; neboť dbáti bezbolestnosti jednoho obyčejně působí škodu celku. Nikdy nechal žádný poklesek bez zadostučinění. Uměl přehlédnouti malé, neškodné lidskosti; ale kdykoli se bratr provinil vážněji proti svým povinnostem, neopomenul potrestati s přísností, jejíž vážnost byla přesně měřena na vážnosti provinění. Ale i tu se uplatňovala jeho dobrota. I když třebaš podle starých mnišských řádů a pořádků trestal ranami důtek, jeho jednání mělo tolik umírněnosti a svatého klidu, slova výtky byla provanuta takovou laskavostí, že trestaný zapomínal na sobeckost, zapomínal, že osobně trpí újmu a bolest; „provinilý byl trestán, aniž by v něm byl pobouřen člověk“, praví starý životopisec s hlubokým porozuměním. Každý ve svém potrestání cítil, že jej trestá bolavé srdce otcovské, ale nejen bolavé, nýbrž i milující a soucitné. Proto i nejtěžší tresty byly přijímány se synovskou ochotou a vážností.

Taková dobrota svatého Otce Dominika jest jistě z veliké části důvodem, proč — na rozdíl od mnohých jiných svatých zakladatelů řeholí — měl až do svého posledního dechu neztenčenou úctu, důvěru a lásku svých synů. Nejenom nikomu z nich ani nepřišlo na mysl podniknouti něco, aby byl jiný velmistr řádu místo Otce Dominika, nýbrž, když on sám prosil, aby mu nebránili postoupiti své místo jinému, donutili jej s prosbami své oddanosti, že zůstal v čele řádu až do konce svého života. Svědci života jeho a života v řádě svorně tvrdí, že svatý Dominik nikdy nepocítil ani stínu nevděku od svých synů, že byl milován ode všech

a vždycky. Hasnoucím zrakem viděl bezútěšnou bolest svých synů, do blížících se zpěvů andělských zaléhal pláč mužů, vyzkoušených v odříkání. Vždyť jim odcházel opravdu nenahraditelný Milý Otec.

HOŘEL JAKO POCHODEŇ

Moderní badatel v dějinách svatého Dominika napsal: „Dominik, hloubavý, skoro střízlivý syn jemné matky, měl jednu žhavou vášeň, otřásající celým jeho životem, práci pro záchranu duší.“ (H. Scheeben.)

Vášeň jest jako mocná vlna, která zavalí všechny složky lidské bytosti a žene je svým směrem, zahalujíc všechny ostatní obzory, rozhledy a ohledy. Vášeň lze tlumit, lze ji řídit, vášni se lze bezvládně poddávat. A také lze vášeň vypěstovat. Je vždycky znamením silné osobnosti, když dovede vědomě vypěstovat ve své duši vášeň, která dává směr a ráz celému životu.

Svatý Dominik jest velikán síly osobnosti, řekl bychom, že je veliký architekt mezi svatými a zakladateli řádů. Neboť pro stavbu svého života a svého životního díla nečekal na proudy zvenku, ani na zázraky, nýbrž v uvědomělé promyšlenosti kladl kámen ke kameni, předem plánovitě vybraný a upravený. Vášeň jeho života byla vášeň vypracovaná s toutéž promyšleností.

Byla to vášeň, jejíž předmět byl vůbec nejvyšší předmět, jaký může ovládnouti lidské srdce, neboť je to předmět, který ovládá samo srdce Boží a v tom smyslu může býti nazván i vášní srdce Božího: láska k Bohu, která též pečuje o obraz Boží, zachraňujíc jej, zdobíc jej a přivádějíc jej jako dítko k Otci na Boží srdce. Tato vášeň srdce Božího přivedla Syna Božího na kříž a byla ztělesněna v apoštolech Páně. Veliký duch Dominikův, chtěje opět ukázat světu skutečné apoštoly, vědomě a promyšleně pěstoval ve svém srdci

žár této vášně. Ona ovládala celý jeho život, jejím obzorům podřazoval a podle nich upravoval všechno k záchraně duší po způsobu apoštolů Páně.

To je závěr a koruna velikosti svatého Dominika. Ozvěna této vášně jeho srdce zůstává životním heslem jeho řádu a nejvyšším zákonem. „Salus animarum, suprema lex Praedicatorum“ — spása duší jest nejvyšší zákon Kazatelů, hledání duší po způsobu apoštolů Páně.

Proces svatořečení svatého Dominika obsahuje taková svědectví: „Blažený Dominik měl palčivou žízeň zachrániti duše, a pro duše neznala jeho horlivost mezí. — Ač jsem za svého života mluvil s mnoha velmi horlivými muži, žádného z nich jsem neviděl planouti tak obrovskou horlivostí pro spásu lidského pokolení. — Měl takovou horlivost pro duše, jako nikdo jiný. — Láska Boží zaujala srdce jeho skrze Ducha svatého, jenž přebýval v něm, a chtěl všechny lidi přivésti k lásce Ježíšově. — Jeho touha po zachránění duší byla nevýslovná a nepochopitelná. — Usiloval vydati celého sebe a strávil pro duše jako Spasitel, jenž sebe vydal za jejich spásu; nic mu nebylo těžké, ani hrozné, aby jej zadrželo, když se jednalo o spásu bližního. Nic mu nebylo tak vzácné a drahé, aby to nebylo obětováno této jeho lásce.“

Sotva přišel do prvního styku s prací na spáse duší jako řeholní kanovník v Osmě, již se chtěl prodati do otroctví po třetí, aby tak získanými penězi přivedl zpět k pravé víře člověka, který se dal z bídy mezi kacíře. To je příznačné pro celý jeho další život. Protože vědomě žil apoštolským způsobem života, v soustavném pěstování následování Krista za pomoci upravených mnišských obyčejů, sytila se jeho duše stále novými poklady Boží pravdy a stále byla živena její vynalézavostí v podávání této pravdy. Jeho duše se stále rozpalovala novými žáry lásky k pravdě a duším

v nadšení do úpadu šířiti a hájiti Boží pravdu. Jeho kazatelská horlivost byla nevyčerpatelná. Uměl vždy a všude najíti příležitost a způsob úspěšného hlásání Boží pravdy. Ve chrámě i na náměstí, na návsi i na živých cestách, domácím i poutníkům, věřícím i kacířům, učeným i neučeným — všude a všem hlásal království Boží pravdy, nejraději pak království Božího milosrdenství. Procházel městy i vesnicemi, zastavil se na tvrzích i v klášteřích i na opuštěných samotách a u poustevníků — všude, kde byl Dominik, všude z planoucí duše promluvila ústa, jako řeč Božího anděla.

Svá slova nečerpal Dominik z moudrosti světské, ani z pohanské okázalosti slovní, protože to považoval za zneuctívání Boží pravdy, jež jest obrazem Slova věčného. Základem a vůdcem jeho slov bylo to, co mluvili apoštolové Páně; jiného nepotřeboval, protože také žil jako apoštol Páně. Tím jeho duše měla sourodost s dušemi apoštolů. Jeho práce v pronikání a prožívání Boží pravdy byla vedena skutečnou stavovskou milostí apoštolů Páně — právě proto, že žil jejich způsobem života. Všichni cítili, že on mluví docela jinak, než mluvili nejen nejdokonalejší z Dokonalých Albigenských, nýbrž i docela jinak, než mluvili i nejlepší a nejpoctivější z diecézního duchovenstva — protože jeho způsob života byl docela jiný, stál na docela jiném základě, nežli jejich život. Velikost svatého Dominika jako kazatele je v této věci, kterou ani nelze dosti zdůrazniti; v tom jest jeho svéráz a tajemství jeho úspěchů. V jeho kázání z tohoto důvodu byly zároveň tři věci: oheň, nábožnost a skromnost. Kdo ho poslouchal, měli též dojem, jaký měli posluchači apoštola Pavla, že jako by k nim mluvil očitý svědek, který prožil pravdu Boží a v následování Pána spíše žije, jako ji prožili a cestou následování šli apoštolové Páně. Potom je samozřejmé, co pravil bratr Štěpán: „Když blažený Dominik kázal, nalezl vždy

tak pronikavý důraz, že se jemu samému často zlomil hlas dojetím a slzami; neslyšel jsem nikdy člověka, jehož slovo by tak účinně vzbuzovalo zkroušenost a slzy."

Apoštolský způsob života dal svatému Dominiku hlubokou úctu k Boží pravdě. Co slyšeli a chápali svatí apoštolové, to pochopil i svatý Dominik z velikosti své apoštolsky vychované duše ve slovech poslání apoštolů: „U č t e všechny národy.“ Pán neřekl, otrásejte hrozbami, dojímejte útočením na citovost. Jest jisté, že kázání svatého Dominika měla vždycky ráz vyučování. Říká se, že to byl důsledek jeho důkladné vědecké vyškolenosti ducha. Ale stejnou vědeckou vyškolenost měli také jiní kněží v době svatého Dominika, a přece on byl uznáván za kazatele tak docela nového v úspěšnosti svých kázání, že se ho světský kněz tázal ve své horlivosti, z jakých knih se připravuje na kázání. Odpověď svatého Dominika byla hodná apoštola Pavla. Byla to táž odpověď, kterou dal apoštol Pavel, aby naznačil půdu, z níž vyrostla celá jeho práce a všechny jeho úspěchy; svatý Pavel řekl: Láska ke Kristu pudí mne. Svatý Dominik ukázal na kříž Páně, a tím řekl: následuji Krista. Nikoli ve vzdělanosti, nýbrž v apoštolském způsobu života je hmota, ze které se utvořila hořící, osvěcující pochodeň. A zároveň vysvětlení záhady, že kázání vyučovací zapalovala duše.

Je to potvrzeno i největší dcerou svatého Dominika, svatou Kateřinou Sienskou. Zapisuje ve svých Rozmluvách tato slova nebeského Otce: „Práce Dominikova byla práce Slova, mého jediného Syna. Žil na světě jako apoštol; tak silná byla pravda a jasnost, se kterou rozséval mé slovo.“ Víme, že síla apoštolů Páně nebyla v „marných slovech světské moudrosti“, nýbrž v jejich dokonalém následování Ježíše Krista způsobem svého života.

Hořel jako pochodeň apoštolského zápalu. Pro-

to také měl v srdci druhou část slov posláni apoštolů Páně, učiti v š e c h n y n á r o d y. Křesťan, uslující o dokonalost, i prostřední křesťan pravověrný, křesťan bloudící, žid i pohan, všichni byli cílem horlivosti Dominikovy. A nejvíce pohané. Neboť oni neznali ani slova z evangelia Syna Božího. Ta touha byla tak pověstná u svatého Dominika, že i antifona jeho svátku zpívá o ní: „Služebník Kristův žíznil po mučednictví, jako žízní jelen po prameni vody.“ Svědci o tom nejednou mluví: „Šel jsem studovat bohovědu do Paříže, protože jsme se s blaženým Dominikem smluvili, že budu dva roky studovat, on zatím dokončí ustavení řádu, a půjdeme spolu pracovat na obrácení pohanů. (Vilém Montferrat.) Žhavě toužil zachrániti všechny duše, věřících i nevěřících; často mi říkával: až uspořádám a upevním náš řád, půjdeme ke Kumánům a budeme jim hlásati víru Ježíše Krista a získáme Je Pánu. Takový byl jeho apoštolský plamen, že byl rozhodnut jíti k pohanům a bude-li třeba, umříti za víru.“ — Pravá apoštolská velkorysost bez osobních zájmů, pravá velkorysost následovníka Krista, který umřel dobrovolně před vítězstvím zevnějším svého díla.

Takovou apoštolskou horlivost usiloval upevniti v duších svých synů. Ustavičně je napomínal, aby „drželi řád“, aby se učili stále lépe a zkušeněji čerpati ze způsobu života, který tolik miloval a který jim předepsal; žádal, aby „byli ustavičně ve studiu“ a v lásce ke klášternímu způsobu života, tak jak se mu učili od něho. Bratří ochotně šli za jeho slovy, protože na svém Otci nejlépe viděli, co lze načerpati. Otec Dominik také jim k tomu dával stále nové příležitosti, aby mohli se učiti, jak se z těch pramenů čerpá a s jakým výsledkem. Kdykoli přišel do kláštera svého řádu, hned, bez jakéhokoli odpočinku, svolal bratry a „mluvil jim s takovou věrou a s takovým dojetím, že nikdo nedojímal duše tak jako on“. Ani na cestách si nenechal vzíti tento tak osvědčený zvyk,

aby každého dne podával svým společníkům duchovní výživu Boží pravdy.

Když mu nebylo dopřáno prolít krev za víru Kristovu, dal za ni všechnu sílu své krve, všechny síly svého života. Pán Ježíš dal svým apoštolům heslo největší lásky: „Nikdo nemá větší lásky, než kdo dá život za své přátele,“ a řekl jim, že oni musí dát život jako on; svatý Dominik usiloval o vydání svého života za duše dítek Božích, které by se rovnalo prolítí krve v mučednictví.

*

Slavný patriarcha Dominik, apoštol každým rysem své duše, svého srdce, své práce. Osobnost jedinečné velikosti v dějinách křesťanstva. To jsem měl na mysli, když jsem hledal myšlenky a slova na tuto knížku.

„Milujte svatého Dominika, slavného Otce — zároveň velkolepý ideál hlubokého vnitřního života a zázračné účinnosti apoštolské. Budiž záležitostí vašeho srdce býti nějak jeho obrazem.“
(Rambaud.)

OBSAH

Nový bojovník Páně	7
Velký Otec	16
Přešel k oddanosti nejvyšší Pravdě	21
Řeholníka povýšil na apoštola	27
Chudý Kristův	32
Unikl okovům těla	38
Žádné strasti světce nezlomily	43
Prodléval v nebeských končinách	48
Dobrý Otec	53
Hořel jako pochodeň	59

VÍTĚZOVĚ

8. svazek I. ročníku.

P. Em. Soukup O. P.

SVATÝ DOMINIK

Vydáno

za redakce Josefa Papici

v říjnu L. P. MCMXXXIV.

Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských
v Olomouci.

Na lepším knihovém papíře vydáno
jedno sto číslovaných výtisků,
z nichž prvních pět je neprodejných.

Tento výtisk má číslo

59

MIRABILIS DEUS IN SANCTIS SUI!